

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta sekä laiksi ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi jätelakiin tuottajavastuuta koskevat säännökset eräiden tuotteiden uudelleenkäytöstä ja käytöstä poistettavien tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytöstä, hyödyntämistä ja muusta jätehuollosta. Tuottajavastuu koskisi keräyspaperia, autonrenkaita sekä pakkauksia ja pakkausjätettä, joista nykyisin on säädetty jätelain nojalla annetuilla valtioneuvoston päätöksillä. Tuottajavastuu koskisi ehdotuksen mukaan myös romuajoneuvoja sekä myöhemmin sähkö- ja elektroniikkalaiteromua. Jätelain muutoksella mahdollistettaisiin näitä tuoteryhmiä koskevien EY:n asianomaisten direktiivien kansallinen täytäntöönpano.

Jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi keskeiset säännökset näiden tuotteiden tuottajia eli valmistajia ja maahantuojia, pakkausten osalta pakkaajia ja pakattujen tuotteiden maahantuojia sekä muita toimijoita ja tuotteiden viimeisiä käyttäjiä koskevien velvollisuuksien ja oikeuksien perusteista.

Tuottaja eli pääsääntöisesti valmistaja tai maahantuoja olisi vastuussa tuotteiden uudelleenkäytön sekä käytöstä poistettavien tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Tuottajat voisivat huolehtia näistä velvoitteista yhteistoimin tuottajayhteisön avulla.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös eräitä jätehuoltoa koskevia jätelain säännöksiä. Kunnan järjestämälle jätehuollolle säädettäisiin palvelutasovaatimus. Kiinteistön omistaja tai haltija ei enää voisi saada vapautusta velvollisuudesta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Järjestetyn jätteenkuljetuksen palvelutaso ja kiinteistön omistajan omaehtoinen jätehuolto olisi otettava huomioon kunnan jätemaksussa.

Ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annettua lakia muutettaisiin siten, että kunta ei olisi velvollinen huolehtimaan romuajoneuvojen jätehuollon kustannuksista sen jälkeen, kun romuajoneuvo on toimitettu hyväksytyyn keräyspaikkaan.

Laki jätelain muuttamisesta ja laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytyt ja vahvistettu. Jätelain soveltamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Kansallinen lainsäädäntö

Jätelaki

Jätelaki sisältää säännökset jätehuollon järjestämisestä ja valvonnasta. Jätelailla on pantu täytäntöön EY:n jätealan säädökset. Jätelain nojalla on lisäksi annettu tarpeelliset tarkemmat säännökset. Jätehuollon ympäristönsuojelusta sekä jätteitä koskevasta lupa- ja ilmoitusmenettelystä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

Jätelain 2 luvussa säädetään jätteen synty-
misen ehkäisemisestä sekä sen määrän ja haitallisuuden vähentämisestä. Lain 4 §:n mukaan jokaisen on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu merkityksellistä haittaa tai vaikeutta jätehuollon järjestämiselle eikä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi tuotannon harjoittajalla, tuotteen valmistajalla, maahantuojalla ja viranomaisella on erityisvelvoitteet jätteen syntymisen ehkäisemiseksi sekä sen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi. Luvun velvoitteita voidaan täsmentää 5 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Jätelain 3 luvussa säädetään jätehuollon järjestämisestä. Jätelain mukaan jätteen haltija vastaa pääsääntöisesti jätehuollon järjestämisestä. Luvussa säädetään yleisistä velvoitteista ja erikseen jätteen keräyksen järjestämisestä, jätteen kuljetuksen järjestämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä ja käsittelystä. Jätteen haltijalla tarkoitetaan jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai toiminnan järjestäjää taikka muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa jäte on. Kunta vastaa kuitenkin asumisessa syntyneen jätteen sekä ominaisuudeltaan, koostumukseltaan ja määrältään siihen rinnastettavan teollisuus-, palvelu- tai muussa toiminnassa syntyneen muun kuin ongelmajätteen kuljetuksen sekä hyödyntämisen tai käsittelyn järjestämisestä. Jätteen haltija tai edellinen haltija vastaa myös jätteestä aiheutuvista kus-

tannuksista. Kunta voi periä järjestämästään jätehuollosta jätemaksua. Jätelaki perustuu siten aiheuttamisperiaatteeseen ja korostaa jätteen haltijan velvollisuuksia.

Jätelain 18 §:n perusteella valtioneuvosto voi antaa yleisiä säännöksiä tuotteen valmistajan, maahantuojan, markkinoille luovuttajan, välittäjän, myyjän, luovuttajan, pakkaajan tai käyttäjän taikka näiden muodostaman oikeustoimikelpoisen yhteisön (*tuottajayhteisö*) velvollisuudesta joko osittain tai kokonaan huolehtia jätehuollon järjestämisestä tai vastata siitä aiheutuvista kustannuksista. Näin järjestetystä jätehuollosta käytetään yleisesti nimitystä tuottajavastuuseen perustuva jätehuolto. Samoin valtioneuvosto voi antaa yleisiä säännöksiä jätteen tuottajan, kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan oikeudesta tai velvollisuudesta toimittaa jäte näin järjestettyyn jätehuoltoon tai osallistua siihen muuten. Peruseriaatteesta poikkeaminen siirtämällä jätehuollon järjestämisvastuu jätteen haltijalta tuotteen tuottajalle edellyttää jätelain 6 §:n 1 kohdan mukaan kuitenkin, että jätteen hyödyntämistä ja jätehuollon muuta järjestämistä voidaan tällä tavoin parantaa taikka ehkäistä tai torjua jätteestä aiheutuvaa vaaraa tai haittaa.

Jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen, joka voi olla kunnan päätöksen mukaan joko kunnan järjestämä tai sopimusperusteista jätteenkuljetusta. Järjestetty jätteenkuljetus kattaa yleensä koko kunnan alueen, ellei kunta ole esimerkiksi vähäisen jätemäärän vuoksi päättänyt, ettei jätteenkuljetusta ole pidettävä tarpeellisenä. Jätelaissa ei ole tarkemmin säädetty sitä, mitä liittyminen tarkoittaa. Käytännössä se tarkoittaa kiinteistökohtaisen jäteastian järjestämistä tai sopimusta yhteisestä astiasta toisen kiinteistön kanssa, jos kyseessä on kiinteistöltä tapahtuva nouto ja aluekeräyksen ollessa kyseessä jätteiden toimittamista jäteastiaan. Epäselvää on ollut, voiko jätteen haltija käsitellä tai hyödyntää omalla kiinteistöllään jätettä tai voiko jätteitä toimittaa käsiteltäväksi muualle kuin kunnan määräämään vastaanottoaikaan.

Jätelain nojalla annetut tuottajavastuusäänökset

Jätelain 18 §:n nojalla on annettu kolme tuottajavastuuseen perustuvaa valtioneuvoston päätöstä: valtioneuvoston päätös käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995), valtioneuvoston päätös pakkauksista ja pakkausjätteistä (962/1997) ja valtioneuvoston päätös keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998). Kussakin päätöksessä on määrätty säädöksen tarkoitus, mitä tuotteita tuottajavastuu koskee ja ketä pidetään tuottajana, tuottajan vastuusta uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muussa jätehuollossa, tuottajayhteisöstä, muiden toimijoiden velvollisuuksista sekä tuotteen viimeisen haltijan velvollisuuksista ja oikeuksista.

Käytöstä poistetut renkaat

Käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan renkaan tai renkaalla varustetun ajoneuvon tai laitteen ammattimainen valmistaja tai maahantuoja eli renkaan tuottaja on velvollinen järjestämään käytöstä poistettujen renkaiden keräyksen, kuljetuksen, varastoinnin, uudelleenkäytön, hyödyntämisen tai käsittelyn sekä niihin liittyvän tiedottamisen ja valistuksen sekä valvontaa varten raportoinnin Suomen ympäristökeskukselle. Valtioneuvoston päätöksessä on asetettu käytöstä poistetuille renkaille hyödyntämistavoitteeksi 90 prosenttia vuoteen 2000 mennessä. Jätteen tuottajalla eli renkaan kuluttajalla on velvollisuus toimittaa käytöstä poistettu rengas renkaan myyjälle tai tuottajalle. Renkaan myyjän on otettava käytöstä poistettu rengas korvauksetta vastaan. Tuottajan ja myyjän velvollisuudet koskevat markkinoille luovutettuihin rengasmääriin nähden kohtuullista määrää vastaavia käytöstä poistettuja renkaita. Säädös ei sisällä tuottajayhteisöä koskevia säännöksiä. Säädöksen mukaan tuottajalla ei ole velvollisuutta vastata myyjälle aiheutuvista varastointi- tai muista jätehuoltokuluista, vaan se jää yritysten sovittavaksi asiaksi.

Käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja jätehuollosta huolehtii tuottajayh-

teisön tapaan toimiva Suomen Rengaskierrätys Oy (SRK). Auto- ja rengasliikkeet toimittavat käytöstä poistetut renkaat keräyspisteisiin. Henkilöauton renkaista maksetaan 1,85 euroa kappaleelta hyötykäyttömaksu rengasta ostettaessa. Tuottajat ovat liittyneet lähes sataprosenttisesti Suomen rengaskierrätys Oy:öön. Renkaiden hyödyntämistaste ylittää tavoitteeksi asetetun 90 prosenttia.

Pakkaukset ja pakkausjätteet

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetussa valtioneuvoston päätöksessä tuottajavastuun mukaiset velvoitteet koskevat pakkaajaa eli ammattimaista tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja. Pakkaajalla on velvollisuus ehkäistä pakkausjätteen syntymistä, huolehtia pakkauksen uudelleenkäytöstä ja pakkausjätteen hyödyntämisestä sekä vastata tästä aiheutuvista kustannuksista markkinoille luovuttamiensa pakkausten määrän ja laadun mukaisessa suhteessa siten, että säädöksessä asetetut pakkausjätteen synnyn ehkäisyä, pakkausten uudelleenkäyttöä ja pakkausjätteen vähentämistä ja hyödyntämistä koskevat tavoitteet saavutetaan ja muut pakkaajalle säädetyt velvollisuudet täytetään. Muun päätöksessä määritellyn taloudellisen toimijan (pakkausmateriaalin toimittaja, pakkauksen valmistaja, jalostaja, täyttävä ja käyttävä, maahantuoja, kauppa ja jakelija) on toimittava siten, että pakkaaja voi saavuttaa sille annetut vähimmäistavoitteet ja täyttää muut velvoitteet.

Päätös velvoittaa taloudellisia toimijoita muodostamaan ja ylläpitämään tuottajayhteisöjä tai muuten yhteistoimin huolehtimaan jätehuoltoa koskevien velvollisuuksien täyttämistä. Pakkaaja ja muu taloudellinen toimija voi siirtää jätehuollon järjestämistä koskevat velvollisuutensa tuottajayhteisölle. Kunnan ja sopimusperusteisessa jätteenkuljetuksessa pakkausjätteen kuljetuksen suorittajan tulee hallintaansa saaman pakkausjätteen osalta toimia siten, että pakkausjätteen hyödyntämistavoitteet saavutetaan.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta 30 päivänä marraskuuta 2000 annetulla valtioneuvoston asetuksella (1025/2000) pakkaajat ja muut taloudelliset toimijat, joiden liike-

vaihto on alle 840 717,6 euroa (viisi miljoonaa markkaa), vapautettiin pakkausjätteiden hyödyntämistä ja siihen liittyvää kustannusvastuuta sekä seurantatietojen antamista ja tiedotusta koskevista velvoitteista.

Virvoitusjuomaverosta annetun lain (1474/1994) ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) mukaan valmisteverovelvollinen saa juomien lisäverosta vapautuksen tai huojuksen, jos se on järjestänyt vähittäismyynnipäällyksille ympäristöministeriön hyväksymän panttiin perustuvan palautuksen. Verosääntelyn piirissä ovat nykyisin virvoitusjuomat, oluet ja muut alkoholipitoiset juomat.

Hyödyntämistavoitteiden saavuttamisesta vastaa kahdeksan materiaalikohtaista tuottajayhteisöä. Pakkausalan Ympäristörekisteri (PYR) hoitaa tuottajayhteisöjen puolesta eräitä tehtäviä. Pakkausjätteen hyödyntäminen rahoitetaan osittain tuottajilta perittävillä maksuilla. Nykyisin noin 85 prosenttia pakkaajista on liittynyt Pakkausalan Ympäristörekisteriin, joka kerää pakkaajilta raportoinnin edellyttämät tiedot ja toimittaa ne Pakkausteknologiaryhmälle, joka analysoi tiedot ja toimittaa ne edelleen Suomen ympäristökeskukselle. Lähinnä liikevaihdoiltaan pienet pakkaajat raportoivat suoraan Suomen ympäristökeskukselle. Pakkausalan Ympäristörekisteri perii omista ja tuottajayhteisöiden palveluista porrastettua maksua ja Suomen ympäristökeskus laskuttaa sille raportoitavia tuottajia 100 € vuodessa. Suomen ympäristökeskus kokoaa komissiolle pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevan direktiivin edellyttämät raportit (1, 3 ja 5 vuoden välein). Käytössä olevien ennakkotietojen mukaan pakkausten ja pakkausjätteiden uudelleenkäytösä ja kierrätyksessä on saavuttu valtioneuvoston päätöksessä vuodelle 2001 asetetut tavoitteet.

Lisäksi virvoitusjuoma-, olut- ja alkoholi-pakkauksilla on neljä laaja-alaista pakkaajien ylläpitämää yhteistoimintajärjestelmää, joista yksi on tällä hetkellä varsinainen tuottajayhteisö.

Keräyspaperi

Keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston päätöksen mu-

kaan kiinteistön haltija on velvollinen järjestämään keräyspaperin keräyksen kiinteistölleen. Paperituotteen valmistaja ja maahantuojia eli tuottaja on velvollinen järjestämään keräyspaperin kuljetuksen kiinteistöltä ja keräyksen alueellisella keräyspaikalla ja kuljetuksen sieltä sekä keräyspaperin hyödyntämisen. Päätöksen tavoitteena on, että tuottaja hyödyntävät keräyspaperia 70 prosenttia vuonna 2000 ja 75 prosenttia vuonna 2005 Suomessa markkinoille toimitettujen paperituotteiden määrästä. Päätös velvoittaa tuottajia tarpeen mukaan yhteistoimintaan kunnan kanssa. Tuottajat voivat muodostaa tuottajayhteisöjä ja siirtää yksittäistä taloudellista toimijaa koskevan velvollisuuden tuottajayhteisölle.

Keräyspaperin hyödyntämisestä vastaa tuottajayhteisön tapaan toimiva mutta rekisteröimätön Paperinkeräys Oy. Keräyspaperin kuljetuksesta vastaa käytännössä Paperinkeräys Oy. Vuotta 2000 koskeva paperin hyödyntämistavoite (70 prosenttia) on selvästi ylitetty. Paperinkeräys Oy ilmoittaa valtioneuvoston päätöksen edellyttämät tiedot vuosittain huhtikuun loppuun mennessä Suomen ympäristökeskukselle.

Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä

Ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetussa laissa (151/1975) säädetään jätelain kanssa osaksi rinnakkain romuajoneuvojen siirtämisestä ja jätehuollosta. Lain 1 §:n mukaan romuajoneuvona pidetään arvotonta tai arvoltaan vähäistä ajoneuvoa, jota 2 §:n 3 kohdan mukaan on pidettävä hylättynä. Jälkimmäisen lainkohdan mukaan ajoneuvo voidaan siirtää, jos se kunto, sijoitusaika samalla paikalla tai muut niihin verrattavat seikat huomioon ottaen on katsottava hylätyksi. Ajoneuvon hylkääminen on lain 18 §:n mukaan rangaistavaa.

Lain 4 §:n 1 momentin mukaan kunnalla on velvollisuus siirtää hylätty romuajoneuvot talteen ja huolehtia romuajoneuvon hajottamisesta tai muulla tavoin hävittämisestä.

Siirretyn romuajoneuvon omistaja on velvollinen korvaamaan kunnalle aiheutuneet kustannukset siirtämisestä, säilyttämisestä,

hävittämisestä sekä muusta toimenpiteestä, johon on ryhdytty lain tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella. Kunnan ottaessa romuajoneuvon haltuunsa se siirtyy kunnan omistukseen.

1.2. EY:n lainsäädäntö

Direktiivi pakkauksista ja pakkausjätteistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pakkauksista ja pakkausjätteistä (94/62/EY), jäljempänä pakkausedirektiivi annettiin 20 päivänä joulukuuta 1994. Se tuli siirtää kansalliseen lainsäädäntöön 18 kuukauden kuluessa sen antamisesta. Direktiivissä on määrätty pakkausjätteiden hyödyntämisen ja kierrätyksen määrälliset tavoitteet, jotka tuli saavuttaa vuoden 2001 puoliväliin mennessä. Jäsenvaltiot saavat määrittää itsenäisesti ne vastuulliset, joiden tulee täyttää asetetut tavoitteet.

Pakkausedirektiivin 7 artiklan mukaan jäsenmaiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisten järjestelmien käyttöönottamiseksi, joilla varmistetaan käytettyjen pakkausten ja/tai pakkausjätteiden palauttaminen ja/tai keruu, jotta ne voitaisiin käsitellä tarkoituksenmukaisimpien jätehuoltoratkaisujen mukaisesti. Asianomaisten alojen taloudellisten toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisien on voitava osallistua näihin järjestelmiin. Järjestelmiä on sovellettava syrjintää harjoittamatta myös tuontituotteisiin, myös järjestelmiin pääsyä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen ja siitä perittävien maksujen osalta, ja ne on suunniteltava siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen perustamissopimuksen mukaisesti.

Direktiivi on saatettu Suomessa voimaan edellä mainitulla valtioneuvoston päätöksellä pakkauksista ja pakkausjätteistä.

Romuajoneuvodirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/53/EY romuajoneuvoista, jäljempänä romuajoneuvodirektiivi annettiin 18 päivänä syyskuuta 2000 ja se julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 21 päivänä lokakuuta 2000. Direktiivi tuli voimaan viimeksi mainittuna päivänä ja se tuli

panna täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 21 päivään huhtikuuta 2002 mennessä.

Direktiivillä pyritään ensisijaisesti ehkäisemään ajoneuvoista peräisin olevan jätteen muodostumista sekä uudelleen käyttämään, kierrättämään tai muualla tavoin hyödyntämään romuajoneuvoja ja niiden osia jätteen loppukäsittelyn vähentämiseksi sekä parantamaan kaikkien ajoneuvon elinkaaren osallistuvien taloudellisten toimijoiden ja erityisesti romuajoneuvojen esikäsittelyä harjoittavien toimijoiden ympäristönsuojelun tasoa.

Direktiivi koskee ajoneuvoja ja romuajoneuvoja sekä niiden osia ja materiaaleja. Direktiivissä tarkoitettuja ajoneuvoja ovat henkilö- ja pakettiautot sekä kolmipyöräiset moottoriajoneuvot pois lukien kolmipyöräiset moottoripyörät. Kolmipyöräisiä moottoriajoneuvoja koskevat vain keräyksen järjestämistä ja esikäsittelyä säätelevät artikkelit. Romuajoneuvolla tarkoitetaan käytöstä poistettua ajoneuvoa, joka on jätteistä annetussa neuvoston direktiivissä 75/442/ETY, jäljempänä jätedirektiivi tarkoitettu jäte. Tuottajalla tarkoitetaan ajoneuvon valmistajaa tai ajoneuvon johonkin jäsenvaltioon tuonutta ammattimaista maahantuoja.

Jätteen muodostumisen ehkäisemiseksi ja sen haitallisuuden vähentämiseksi ajoneuvojen valmistajien tulee yhdessä materiaali- ja laitetuottajien kanssa valvoa vaarallisten aineiden käyttöä ajoneuvoissa ja vähentää näiden käyttöä mahdollisimman paljon. Uudet ajoneuvot tulee suunnitella ja valmistaa siten, että romuajoneuvot ja niiden osat ovat uudelleenkäytettävissä ja hyödynnettävissä. Ajoneuvojen valmistajien ja alihankkijoiden on käytettävä tuotannossaan kierrätetyistä aineista tehtyjä materiaaleja. Markkinoille 1 päivän heinäkuuta 2003 jälkeen saatettavan ajoneuvon aineet ja komponentit eivät saa sisältää lyijyä, elohopeaa, kadmiumia ja kauden arvoista kromia. Rajoitus ei koske direktiivin liitteessä II mainittuja poikkeuksia.

Taloudellisten toimijoiden eli ajoneuvon komponentti- ja materiaaliuuttajien, tuottajien ja jakelijoiden sekä moottoriajoneuvovakuutuslaitosten, romuajoneuvon keräys-, purkaus- ja murskaamotoimintaa sekä hyödyntämistä, kierrätystä ja muuta käsittelytoimintaa harjoittavien yritysten on perustet-

tava keräysjärjestelmä kaikkien romuajoneuvojen talteen ottamiseksi. Toimittaessaan romuajoneuvon luvan saaneelle romuajoneuvon käsittelijälle romuajoneuvon viimeinen omistaja tai haltija saa romutustodistuksen. Romutustodistus on edellytys romuajoneuvon rekisteristä poistamiselle. Jäsenmaat voivat säätää, että myös tuottajalla, ajoneuvon myyjällä ja romuajoneuvon kerääjällä on oikeus antaa romutustodistus hyväksytyin käsittelylaitoksen puolesta.

Ajoneuvon tuottaja on velvollinen vastamaan kaikista tai huomattavasta osasta kustannuksista taikka ottamaan romuajoneuvon takaisin, jotta romuajoneuvon viimeiselle omistajalle ei aiheudu kustannuksia asetetut ehdot täyttävän romuajoneuvon toimittamisesta auktorisoituun käsittelylaitokseen. Tämä velvollisuus koskee 1 päivästä heinäkuuta 2002 alkaen ajoneuvoja, jotka on saatettu markkinoille mainitusta päivästä alkaen ja 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen ajoneuvoja, jotka on saatettu markkinoille ennen 1 päivää heinäkuuta 2002.

Romuajoneuvojen käsittelijöillä tulee olla viranomaisen myöntämä käsittelylupa taikka asetetuin edellytyksin hyödyntäjille riittää myös rekisteröityminen. Käsittelylle on asetettu yleisiä vaatimuksia, jotka koskevat romuajoneuvojen purkua, materiaalien ja osien lajittelua sekä toiminnan ympäristönsuojelun tasoa.

Romuajoneuvon osien uudelleenkäytölle ja romuajoneuvon kierrätykselle sekä hyödyntämiselle on asetettu määrälliset tavoitteet, jotka on saavutettava 1 päivään tammikuuta 2006 ja 1 päivään tammikuuta 2015 mennessä. Ensimmäiseen päivämäärään mennessä ajoneuvon keskimääräisestä painosta on käytettävä uudelleen ja hyödynnettävä 85 prosenttia sekä uudelleen käytettävä ja kierrätettävä 80 prosenttia. Vuoden 2015 alkuun mennessä vastaavat tavoitearvot ovat 95 ja 85 prosenttia. Euroopan parlamentti ja neuvosto tarkistavat vuodelle 2015 asetetun tavoitteen vuoden 2005 loppuun mennessä komission selvityksen perusteella.

Romuajoneuvon ja sen osien uudelleenkäytön helpottamiseksi tulee tuottajien sekä materiaali- ja laitetoimittajien käyttää ajoneuvossa käytettävien aineiden ja osien koodausstandardeja sekä toimittaa purkamistie-

dot uusista ajoneuvotyypeistä.

Direktiivin toimenpanon valvontaa ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen seurantaan sekä komissiolle tehtävää raportointia varten on perustettava ajoneuvoja ja romuajoneuvoja koskeva tietojärjestelmä.

Direktiivi on tarkoitus saattaa kansallisesti voimaan tässä esityksessä ehdotettavilla jätelain muutoksilla sekä jätelain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivit

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/96/EY sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, jäljempänä sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivi sekä direktiivi 2002/95/EY tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettiin 27 päivänä tammikuuta 2003. Direktiivit julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 13 päivänä helmikuuta 2003. Direktiivit tulee panna täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 18 kuukauden kuluessa julkaisupäivästä eli 13 päivää elokuuta 2004 mennessä.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivissä 2002/96/EY säädetään toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on ehkäistä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun syntyminen, edistää sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ja niiden osien uudelleenkäyttöä, romun kierrätystä ja muuta hyödyntämistä sekä parantaa laitteen elinkaareen osallistuvien taloudellisten toimijoiden ympäristönsuojelun tasoa, erityisesti sähkö- ja elektroniikkalaiteromun esikäsittelyssä.

Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat sen liitteessä 1 A mainittuihin ryhmiin kuuluvat sähkö- ja elektroniikkalaitteet, joista pääosa olisi kotitaloudessa ja toimistoissa sekä eräissä laitoksissa käytettäviä laitteita. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromulla tarkoitetaan mainittuja laitteita, jotka ovat jätedirektiivissä tarkoitettua jätettä. Tuottajalla tarkoitetaan myyntitavasta riippumatta niitä, jotka valmistavat ja myyvät laitteita omalla tuotemerkillään, ammattimaisesti tuovat tai vievät laitteita johonkin jäsenvaltioon. Tuottajalla tarkoitetaan myös omalla tuotemerkinnällään edelleen muiden tuottajien toimittamia laitteita, ellei niiden tuotemerkki esiinny laitteistossa.

Jäsenmaiden on toteutettava tarvittavat toimet, jotta sähkö- ja elektroniikkalaiteromun käsittely lajittelemattoman yhdyskuntajätteen kanssa olisi mahdollisimman vähäistä. Jäsenmaiden tulee perustaa keräysjärjestelmiä siten, että sähkö- ja elektroniikkalaitteen viimeinen omistaja sekä laitteiden jakelija voi palauttaa kotitaloudesta peräisin olevan laiteromun kustannuksitta. Ostettaessa uusi laite jakelijan on otettava vastaan ilmaiseksi kotitaloudesta peräisin oleva vastaava laiteromu. Jäsenmaat voivat kuitenkin määrätyn edellytyksen poiketa tästä säännöksestä. Tuottajien tulisi järjestää muualta kuin kotitaloudesta peräisin olevan laiteromun keräys. Kokonaisuina uudelleen käyttöön meneviä laitteita lukuun ottamatta kerätty sähkö- ja elektroniikkalaiteromu tulee toimittaa luvan saaneelle esikäsittelijälle. Kotitaloudesta peräisin olevaa sähkö- ja elektroniikkalaiteromua tulee kerätä erillään muusta jätteestä vähintään 4 kg asukasta kohden vuoden 2006 loppuun mennessä.

Tuottajien tulee järjestää erilliskerätyn sähkö- ja elektroniikkalaiteromun esikäsittely. Laiteromusta tulisi poistaa nesteet sekä muut osat ja aineet direktiivin liitteen II mukaisesti.

Tuottajien tulee järjestää kerätyn sähkö- ja elektroniikkalaiteromun hyödyntäminen. Laitetyypistä riippuen kerätyn romun uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste tulee olla 50 — 75 prosenttia sekä uudelleenkäyttö- ja hyödyntämisaste 60 — 80 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä.

Tuottajien tulee vastata ainakin kotitaloudessa kertyvän keräyspaikkaan toimitetun sähkö- ja elektroniikkalaiteromun keräyksestä ja jatkokuljetuksesta, esikäsittelystä, hyödyntämisestä ja ympäristöystävällisestä käsittelystä aiheutuvista kustannuksista 13 päivään elokuuta 2005 mennessä. Mainitun päivämäärän jälkeen markkinoille toimitettujen tuotteiden osalta (*uudet laitteet*) kunkin tuottajan on osallistuttava omista tuotteistaan aiheutuneiden jätehuoltokustannusten rahoittamiseen. Tuottaja voi täyttää tämän velvollisuuden yhteisin tai tuottajakohtaisin järjestelyin. Tuottajan on asettava vakuus, joka osoittaa, että koko sähkö- ja elektroniikkalaiteromun jätehuollon rahoitus on kunnossa. Vakuus voidaan asettaa siten, että tuottaja

osallistuu asianmukaiseen jätehuollon rahoitusjärjestelmään, kierrätysvakuutuksella tai suljetulla pankkitilillä. Kustannusvastuu ennen rahoituksen järjestämistä koskevan velvollisuuden voimaantuloa markkinoille toimitettujen sähkö- ja elektroniikkalaiteromujen (*historiallinen romu*) jätehuollon rahoituksesta tulee jakaa kulujen syntyhetkellä toimivien tuottajien kesken suhteellisesti, esimerkiksi tuottajien laitetyyppittäin eriteltujen markkinaosuuksien mukaisesti. Määräykset osallistumisesta jätehuollon rahoitukseen koskevat myös etäkauppaa harjoittavaa tuottajaa niiden laitteiden osalta, jotka on toimitettu siihen jäsenmaahan, jossa laitteen hankkija asuu.

Muun kuin kotitaloudesta peräisin olevan sähkö- ja elektroniikkalaiteromun keräyksestä, esikäsittelystä, hyödyntämisestä ja ympäristöystävällisestä käsittelystä aiheutuvien kustannuksien kattamisesta vastaa tuottaja. Historiallisen laiteromun osalta jäsenmaat voivat kuitenkin säätää, että muiden käyttäjien kuin kotitalouksien on osittain tai kokonaan vastattava jätehuollon rahoituksesta. Kuitenkin tuottajat ja muut laitteiden käyttäjät kuin kotitaloudet voivat myös sopia muista rahoitustavoista sanotun rajoittamatta direktiivin soveltamista.

Laitteita käyttävien kotitalouksien tulee saada riittävät tiedot käytettävissä olevista sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevista palautus- ja keräysjärjestelmistä, kotitalouksien osallistumisen merkityksestä laiteromun uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja muuhun hyödyntämiseen sekä erilliskeräystä osoittavasta merkinnästä. Tuottajien on varustettava uudet laitteet tai niiden pakkaukset erilliskeräystä osoittavalla merkinnällä. Laitteet on merkittävä myös laitteen tuottajaa osoittavalla merkinnällä sekä merkinnällä, josta käy ilmi, että laite on toimitettu markkinoille tuottajan taloudellisen vastuun voimaantulon jälkeen.

Tuottajien tulee toimittaa laiteromun esikäsittelijöille tarpeen mukaan tiedot, joista käy ilmi laitteissa olevat eri osat ja aineet sekä vaarallisten aineiden sijainti niissä.

Jäsenvaltioiden on pidettävä tuottajista rekisteriä. Jäsenmaiden tulee hankkia vuosittain tiedot sähkö- ja elektroniikkalaitteiden markkinoinnista, laiteromun keräyksestä ja

kierrätyksestä sekä toimittaa komissiolle nämä tiedot kahden vuoden välein sekä direktiivin toimeenpanoa koskevat seurantatiedot kolmen vuoden välein.

Tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/95/EY tarkoitus on harmonisoida vaarallisten aineiden käytön rajoittamista sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskeva jäsenmaiden lainsäädäntö sekä edistää laiteromun ympäristöystävällistä hyödyntämistä ja käsittelyä. Direktiivi koskee sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetussa direktiivissä tarkoitettuja laitteita.

Jäsenmaiden tulee varmistaa, että lyijyä, elohopeaa, kadmiumia, kuudenarvoista kromia sekä bromattuja palonestoaineita (PBB ja PBDE) sisältävien sähkö- ja elektroniikkalaitteiden markkinoinnista luovutaan 1 päivään heinäkuuta 2006 mennessä. Kielto ei koske mainittujen aineiden käyttöä direktiivin liitteessä mainituissa kohteissa. Liitettä muutettaisiin teknillisen ja tieteellisen kehityksen rajoissa komiteamenettelyn mukaisesti.

Direktiivi on tarkoitus saattaa kansallisesti voimaan tässä esityksessä ehdotettavilla jätelain muutoksilla ja jätelain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla.

1.3. Romuajoneuvodirektiivin täytäntöönpano muissa maissa

Koska esityksen yksi keskeinen tarkoitus on toimeenpanna kansallisesti romuajoneuvoista annettu direktiivi, rajataan täytäntöönpanon tarkastelu muissa maissa vain mainittuun direktiiviin.

Romuajoneuvodirektiivi on kokonaan toimeenpantu Alankomaissa, Saksassa, Itävallassa, Ranskassa ja Norjassa. Direktiivi on toimeenpantu osittain Ruotsissa ja Tanskassa. Tanskassa tuottajavastuuta ei ole vielä toimeenpantu. Englannissa asian valmistelu on kesken, mutta hallitus on ottanut kantaa rahoitukseen.

Vastuun kohdentuminen

Kaikissa edellä mainituissa maissa tuottajalle ja valmistajalle on asetettu tai ehdote-

taan asetettavaksi vastuu markkinoille saatamista ajoneuvoista. Säädöksissä ei ole asetettu maksuvelvollisuuksia kenellekään, vaan romuajoneuvojen jätehuollon järjestäminen on annettu tuottajalle ja valmistajalle, jotka saavat järjestää taloudellisen vastuun parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vastuu on kohdistettu yleensä ammattimaisiin toimijoihin. Norjassa myös yksityishenkilö katsotaan tuottajaksi. Säädöksissä tai säädösehdotuksissa ei Ranskaa lukuun ottamatta ole erotettu uusien ja käytettyjen autojen maahantuojia. Ranskassa tuottajaksi katsotaan valmistajan ohella vain uuden auton maahantuoja ja näistäkin vain sellainen, jolla on sopimus valmistajan kanssa. Itävallassa katsotaan ammattimaiseksi tuojaksi se, joka tuo enemmän kuin viisi autoa vuodessa maahan. Valmistajan käsitteen osalta tilanne on epäselvä. Ilmeisesti yksittäiskappaleenkin valmistaja saatetaan katsoa valmistajaksi.

Vastuu kohdistetaan yleensä vain ao. tuottajan valmistamiin tai tuomiin ajoneuvoihin. Saksassa ja Ranskassa vastuu kohdistuu kollektiivisesti kaikkiin tuottajiin, Ranskassa kuitenkin yhteistyössä muiden taloudellisten toimijoiden kanssa. Norjassa vastuu kohdistuu kaikkiin romuajoneuvoihin ja määräytyy tuottajan kyseisen vuoden markkinaosuuden mukaan.

Osa maista (Alankomaat, Itävalta, Ruotsi) on velvoittanut tuottajat ottamaan alusta alkaen vastaan maksutta kaikki ajoneuvot, myös jo liikenteessä olevat ajoneuvot. Ruotsissa tilanne on kuitenkin toinen, koska siellä on jo vuodesta 1997 ollut omat ajoneuvojen tuottajavastuusäädökset. Muissa maissa (Saksa, Norja, Ranska, Englannin suunnitelma) koskee tuottajavastuu aluksi vain uusia ajoneuvoja ja vasta vuoden 2007 alusta kaikkia romuajoneuvoja.

Maksut ja valtion tuki

Itävaltaa lukuun ottamatta missään edellä mainituissa maissa ei ole säännöksiä siitä, miten tuottajat hoitaessaan romuajoneuvojätehuollon yhteisesti jakavat kustannukset. Tuottajat saavat sopia kustannuksista halumallaan tavalla. Yleinen ratkaisu lienee tasamaksu rekisteröityä ajoneuvoa kohden. Itävallassa on säädetty, että keräys- ja hyö-

dyntämisyjärjestelmää koskevan tariffin tulee perustua perusteellisiin kustannuslaskelmiin siten, että kunakin vuonna hyödynnettävien romuajoneuvojen kustannukset katetaan samana vuonna rekisteröitävistä ajoneuvoista. Ranskassa tuottaja voi joko tukea murskaamoita tai ottaa itse romuajoneuvot vastaan, jos järjestelmä ei toimi ilman tukea. Puolueeton kolmas osapuoli arvioi, tarvitsevatko murskaamot tukea.

Saksaa lukuun ottamatta valtion tukea ei anneta tai esitetä annettavaksi. Saksassa tuki annetaan ilmeisesti kirjanpitolainsäädännön mukaisten poisto-oikeuksien muodossa. Englannissa hallitus on ilmoittanut, ettei romuajoneuvojen keräys- ja hyödyntämisyjärjestelmää aiota valtion taholta tukea vuoteen 2007 mennessä muutoin kuin avustamalla kuntien harjoittamaa hylättyjen ajoneuvojen keräystä. Vuodesta 2007 alkaen tuottajat vastaisivat romuajoneuvojen keräyksestä ja hyödyntämisestä. Esitystä on kuitenkin kritisoitu kalliimpana kuin tuottajien tukemista, koska lisääntyvä hylättyjen ajoneuvojen määrä tekisi järjestelmästä tukijärjestelmää kalliimman. Vastaehdotuksena olisi nostaa ajoneuvojen arvonlisäveroä 4 prosentilla kautta linjan eli keskimäärin 5 punnalla, mitä pidetään myös sosiaalisesti oikeudenmukaisempana.

Keräys- ja hyödyntämisyjärjestelmät

Alankomaissa ja Norjassa on tuottajan esitettävä viranomaisen hyväksyttäväksi suunnitelma, miten romuajoneuvot on tarkoitus kerätä ja miten järjestelmän talous turvataan. Muissa maissa tuottajien ei ole tarpeen esittää suunnitelmaa, mutta Itävallan asetuksessa annetaan asianomaiselle ministeriölle oikeus antaa konkurssitapauksessa täydentäviä määräyksiä keräys- ja käsittelyjärjestelmästä.

Kaikissa maissa on yleinen säännös osien uudelleenkäytön järjestämisestä tuottajan toimesta. Tarkempia säännöksiä ei ole missään annettu, vaan asia on jätetty tuottajien harkintaan. Tarkoitus lienee valvonnan avulla puuttua ilmeneviin epäkohtiin.

Tuonnin mahdollinen syrjivyyttä

Suomessa on katsottu, että käytettyihin tuontiautoihin kohdistuva mahdollinen mak-

su olisi EY:n perustamissopimuksen vastaista tuonnin syrjintää, jos vastaavaa maksua ei ole myös kotimaassa myytävällä käytetyllä autolla. Muissa maissa ei samanlaista ongelmaa ole ilmennyt, ilmeisesti sen vuoksi, ettei missään ole ajateltu ottaa käyttöön maksua, vaan tuottajat on velvoitettu järjestämään romuajoneuvojen keräys ja hyödyntäminen.

Suomen erityispiirteet muihin maihin verrattuna

Erotuksena varsinkin Keski-Euroopan maihin, Suomesta viedään vähän käytettyjä autoja muihin maihin. Nykyisin myös yksityishenkilöt tuovat käytettyjä autoja. Monista Keski-Euroopan maista viedään paljon autoja erityisesti Itä-Eurooppaan, mikä vähentää tuottajien taloudellista rasitusta romuajoneuvoista ja pienehkö yksityistuonti voidaan hyvin sietää.

1.4. Nykytilan arviointi

Tuottajavastuusta säädetään tällä hetkellä yleisesti jätelain 2 luvussa ja erityisesti lain 6 §:n 1 kohdassa ja 18 §:n 1 momentin 5 kohdassa. Jälkimmäiset säännökset muodostavat kokonaisuuden, jota voidaan pitää täsmällisenä ja rajattuna asetuksenantovaltuutena. Eduskunnan perustuslakivaliokunta käsiteli jätelakia koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossaan (HE 77/1993, PeVL 15/1993) seikkaperäisesti jätelakiehdotuksen lukuisia asetuksenantovaltuussäännöksiä. Valiokunnan lausunnon mukaan 6 §:n 1 kohtaa täsmennettiin. Lausunnon mukaan laki olisi ollut säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä Ympäristövaliokunta käsiteli mie-tinnössään perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyt asiat ja se täsmensi lakiehdotusta muun ohella asetuksenantovaltuuden osalta (YmVM 11/1993). Laki säädettiin lopulta normaalissa järjestyksessä.

Perustuslain 80 § edellyttää, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Nykyinen jätelaki ja sen nojalla annetut tuottajavastuuta koskevat valtioneuvoston päätökset keräyspaperista, pakkauksista ja käytöstä poistetuista renkaista eivät ole tämän vaatimuksen mukaisia. Lais-

sa on vain asetuksenantovaltuus, mutta siinä ei ole säännöksiä tuottajien ja muiden toimijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Niistä on säädetty valtioneuvoston päätöksissä.

Jätelain nojalla annetut kolme edellä mainittua tuottajavastuuta koskevaa valtioneuvoston päätöstä eroavat toisistaan monessa yksityiskohdassa. Ne ovat kuitenkin johtaneet käytännössä toivottuun tulokseen ja päätöksissä asetetut uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistavoitteet on saavutettu asetuksissa määrärajoissa. Välitöntä tarvetta päätösten uudistamiseen ei tällä hetkellä ole.

Suomi on saanut Euroopan komissiolta pakkausdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevan virallisen huomautuksen helmikuussa 2002 ja perustellun lausunnon heinäkuussa 2002. Niissä puututtiin Suomessa voimassa olevaan juomapakkausten ympäristöohjausjärjestelmään. Komissio on huomautuksessaan ja lausunnossaan todennut, että Suomi ei ole saattanut osaksi kansallista lainsäädäntöä pakkausdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jossa asetetaan jäsenvaltiolle positiivinen velvoite varmistaa avoimuus ja syrjimättömyys ja välttää kilpailun vääristyminen pakkausten ja pakkausjätteiden palautusjärjestelmissä.

Suomi on myöntänyt pakkausdirektiivin täytäntöönpanon olevan puutteellinen komissiolle lähettämässään vastauksissa. Lainsäädäntöä on luvattu muuttaa siten, että laissa tuottajayhteisöön rinnastetaan myös muu laaja-alainen tuottajien ja muiden taloudellisten toimijoiden muodostama yhteistoimintajärjestely. Lisäksi komissiolle on ilmoitettu, että lainsäädäntöön otetaan säännös, jonka mukaan Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on valvoa tuottajayhteisöjä ja muuta tuottajan vastuuseen perustuvaa jätehuoltoa, esimerkiksi sitä, että tuottajayhteisöjen ja niihin rinnastettavien yhteistoimintajärjestelyjen tulee ottaa piriinsä yhdenvertaisin ehdoin myös muut tuottajat, mukaan lukien maahantuojat.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on päätöksessään (338/4/99) ottanut kantaa juomapakkausten ympäristöohjausjärjestelmään. Apulaisoikeusasiamies totesi ratkaisussaan virvoitusjuomaveron lisäverovelvollisuuden ja lisäveron suuruuden sääntelyssä olevan perustuslaillisia puutteita. Apulaisoikeusasiamies totesi myös, että virvoitusjuomien

vähittäismyyntipäällysten kierrätysjärjestelmien hyväksymismenettelyssä on lainsäädännöllisiä puutteita, minkä lisäksi ei ole riittävän selvästi säädelty viranomaisten mahdollisuutta valvoa kierrätysjärjestelmien avoimuutta ja syrjimättömyyttä.

Velvollisuus liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen on etenkin haja- ja loma-asutusalueilla koettu ongelmalliseksi. Liittymisvelvollisuudesta on haettu vapautuksia, joita ei kuitenkaan aina ole myönnetty. Kiinteistöjen haltijat ovat kokeneet kuntien perimät jätemaksut joissakin tapauksissa epäoikeudenmukaisiksi, jos kiinteistöllä huolehditaan itse jätteen hävittämisestä tai jos maksu ei kiinteistön haltijan mielestä vastaa jätehuollon palvelutasoa alueella.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Järjestetty jätteenkuljetus

Mahdollisuus saada kokonaan vapautus järjestetystä jätteenkuljetuksesta ehdotetaan poistettavaksi useasta syystä. Vapautumisperusteiden tarkistaminen ja näiden toteutumisen valvonta on käytännössä hankalaa. Katettava järjestettyä jätteenkuljetusta on pidettävä ympäristön roskaantumisen ehkäisemisen ja ympäristön suojelun kannalta toivottavana. Lisäksi järjestelmä on saavutettavaan hyötyyn nähden hallinnollisesti kohtuuttoman raskas.

Jätteen tuottajien asemaa ehdotetaan parannettavaksi säätämällä järjestetylle jätteenkuljetukselle nykyistä selkeämmät laatuvaatimukset ja täsmentämällä edellytyksiä saada jätemaksua kohtuullistetuksi. Kohtuullistamalla kunnan jätemaksu tarjottua palvelutasoa vastaavaksi saavutetaan sama tavoite kuin myöntämällä vapautus liittymisvelvollisuudesta, sillä jätemaksu voidaan myös poistaa kokonaan.

2.2. Tuottajavastuun sääntely

Jätelakiin sisällytettäisiin ehdotuksen mukaan yleiset säännökset tuottajan vastuuseen perustuvasta tuotteiden uudelleenkäytöstä sekä käytöstä poistettujen tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja

muusta jätehuollosta. Laissa säädettäisiin tuottajavastuun tarkoituksesta.

Laissa säädettäisiin, mitä tuoteryhmiä tuottajavastuu koskisi ja mitä toimijoita pidettäisiin niiden osalta tuottajina. Tuottajavastuu koskisi keräyspaperia, käytöstä poistettuja renkaita, pakkauksia ja pakkausjätettä, romuajoneuvoja sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua.

Laissa säädettäisiin yleisesti tuottajan vastuusta järjestää ja kustantaa uudelleenkäyttö, hyödyntäminen ja jätehuolto. Tuottajat voisivat huolehtia näistä velvoitteista myös yhteistoiminnassa, kuten perustamalla tuottajayhteisön tai tekemällä sopimuksen toiminnassa olevan tuottajayhteisön kanssa. Tuottajien ja tuottajayhteisöjen olisi tehtävä ilmoitus Pirkanmaan ympäristökeskukselle tuottajätiedostoon merkitsemistä tai hyväksymistä varten. Laissa säädettäisiin myös muiden toimijoiden velvollisuuksista sekä tuotteen viimeisen haltijan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Lakiin lisättäväksi ehdotettavat säännökset olisivat yleisiä ja koskisivat periaatteessa kaikkia tuoteryhmiä. Tuottajien ja muiden toimijoiden velvollisuuksista säädettäisiin yksityiskohtaisemmin lain nojalla annettavissa valtioneuvoston asetuksissa.

2.3. Romuajoneuvodirektiivin toimeenpano

Yksi esityksen keskeisistä tavoitteista on muuttaa jätelakia niin, että romuajoneuvodirektiivi voitaisiin panna kansallisesti täytäntöön. Direktiivissä on asetettu yleiset puitteet romuajoneuvojen hyödyntämiselle ja muulle jätehuollolle. Se jättää kuitenkin jäsenmaille tiettyjä vapauksia valita kyseisen maan olosuhteisiin parhaiten soveltuva järjestelmä. Valmistelutyön yhteydessä tarkasteltiin useita vaihtoehtoisia malleja ratkaista uusien ja käytettyjen ajoneuvojen yksityisestä maahantuonnista mahdollisesti aiheutuvat ongelmat. Pyrkimyksenä on ollut löytää kilpailuneutraali ratkaisu, joka ei ole ristiriidassa EU:n perustamissopimukseen sisältyvien sisämarkkinaperiaatteiden tai romuajoneuvodirektiivin kanssa. Tällaisen ratkaisumallin löytäminen on ollut hankalaa. Tämän vuoksi ehdotettava romuajoneuvojen kierrätysjärjes-

telmä perustuisi puhtaalle tuottajavastuulle ja direktiivin pääperiaatteisiin ja pääsisältöön.

Ehdotetun järjestelmän piiriin kuuluvat ajoneuvot olisivat romuajoneuvodirektiivin mukaisesti henkilöautot, pakettiautot ja niihin rinnastettavat muut ajoneuvot. Ajoneuvon valmistaja ja ammattimainen maahantuoja eli tuottaja vastaisi romuajoneuvojen keräyksen, esikättelyn, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä sekä siitä aiheutuvista kustannuksista heti uuden lain säädännön voimaantulosta alkaen. Romuajoneuvon omistajalla olisi oikeus päästä kustannuksitta eroon romuajoneuvosta ja samalla velvollisuus toimittaa romuajoneuvo hyväksytylle kerääjälle tai esikäsittelijälle. Hyväksytyyn kerääjään tulisi antaa romutustodistus ajoneuvon viimeiselle haltijalle. Romutustodistus olisi edellytys poistaa romuajoneuvo ajoneuvorekisteristä.

Jätelain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevista tavoitteista, varastointia ja esikäsittelyä koskevista ympäristönsuojelu- ja lajitteluvaatimuksista, ja asetuksen täytäntöönpanon valvontaan liittyvät tiedot viranomaiselle.

Jätelain ja kemikaalilain nojalla on jo annettu valtioneuvoston asetus, jossa säädetään raskasmetallien käytön rajoituksista auton osissa sekä tuottajan ja tarvittaessa muiden taloudellisten toimijoiden velvollisuudesta merkitä ajoneuvon osat sekä antaa lajittelua helpottavat purkamistiedot romuautojen esikättelijöille.

2.4. Ajoneuvojen siirto ja romuajoneuvojen hävittäminen

Esityksessä ehdotetaan ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/1975) 4 §:n muuttamista siten, että kunta ei vastaisi enää siirtämiensä romuajoneuvojen esikäsittelystä, hyödyntämisestä ja käsittelystä. Kunta olisi tällöin samassa asemassa kuin käytöstä poistetun ajoneuvon viimeinen haltija. Esityksessä ehdotettavan jätelain muutoksen mukaan ajoneuvon tuottaja eli ajoneuvon valmistaja tai maahantuoja vastaisi romuajoneuvojen esikäsittelystä, hyödyntämisestä ja käsittelystä ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

2.5. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromumudirektiivin toimeenpano

Esityksen valmistelussa on pyritty varmistamaan, että sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin ja tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskevan direktiivin kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi tarvittavat säännökset sisältyisivät jo tässä esityksessä ehdotettuihin jätelain muutoksiin. Lakiin otettaisiin myös erillinen säännös näiden laitteiden tuottajalta direktiivin mukaan edellytettävästä vakuudesta Direktiivien toimeenpanosta säädettäisiin yksityiskohtaisesti myöhemmin annettavilla valtioneuvoston asetuksilla.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset tuottajille

Tuottajavastuuseen perustuvassa jätehuollossa tuottaja siirtää jätehuollon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset yleensä uuden tuotteen hintaan näkyvänä kierrätysmaksuna tai näkymättömänä kustannuslisänä kuluttajalle maksettavaksi. Tuottajavastuun aste, tuottajavastuulla katettavat kustannukset ja kierrätettävästä materiaalista saatavat tulot vaihtelevat tuoteryhmittäin ja pakkausten osalta myös materiaaliakohtaisesti. Sen vuoksi käytettävissä ei ole yhtenäisin perustein laadittuja kustannustietoja.

Suomen Rengaskierrätys Oy:n mukaan käytöstä poistettujen renkaiden jätehuoltokustannukset ovat olleet eri vuosina 127 — 137 euroa rengastonnin kohden ja yhtiön toimesta kerättyjen renkaiden määrä on ollut 30 000 — 32 000 tonnia vuodessa.

Paperinkeräys Oy:n liikevaihto vuonna 2002 oli noin 51,1 miljoonaa euroa ja toiminnan kustannukset noin 48,6 miljoonaa euroa. Keräyspaperia hankittiin kotimaasta samana vuonna noin 562 000 tonnia. Toiminnan kustannukset ovat noin 86 euroa tonnin kohden, jotka voittoa tuottaen on katettu keräyspaperin myynnistä saatavilla tuloilla.

Pakkausmateriaalien kierrätyksen nettokus-

tannuksia kuvaa ainakin osaksi pakkaajien Pakkausalan Ympäristörekisterin PYR:n kautta tuottajayhteisöille maksamat kierrätysmaksut. Maksut ovat enimmillään 20 euroa tonnia käytettyä pakkausmateriaalia kohden (esimerkiksi nestepakkaukset) ja alhaisimmillaan maksua ei peritä lainkaan (esimerkiksi puupakkaukset).

Ympäristöministeriön asettama Romuajoneuvotyöryhmä arvioi marraskuussa 2001 antamassaan mietinnössä romuajoneuvojen jätehuoltokustannusten olevan noin 168 euroa romuajoneuvoa kohden. Romuajoneuvotonnia kohden kustannus on arviolta samansuuruinen. Selvitysmies Lauri Tarastin raportissa kustannusten arvioidaan olevan noin 100 euroa romuajoneuvoa kohden. Keskihintaisen ajoneuvon verollisesta myyntihinnasta (24 000 euroa) jätehuoltokustannukset olisivat siten noin 0,4 — 0,7 prosenttia.

Sähkö ja elektroniikkalaiteromun jätehuollon keskimääräisten kustannusten arvioidaan olevan 500 euroa romutonnin kohden. Tuotteen hintoihin jätehuollon kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 2-3 prosenttia.

Yhdyskuntajätteen jätehuoltokustannukset ovat keskimäärin noin 170 euroa jätetonnin kohden. Käytössä olevien tietojen perusteella täysin yhteismittailista vertailua eri jätehuoltojärjestelmien kustannusvaikutuksista ei voida tehdä. Voidaan kuitenkin arvioida, että jätehuoltojärjestelmästä riippumatta jätehuollon kustannusvaikutukset yksikkökustannuksina eivät oleellisesti poikkea toisistaan.

Tuottajavastuuseen perustuvassa jätehuollossa kustannusvaikutus tuotteen hintaan uuden tuotteen ostajan kannalta ei ole erityisen huomattava. Oleellisin merkitys ja hyöty on, että kuluttaja voi palauttaa käytöstä poistamansa tuotteen kustannuksitta asianmukaiseen keräyspaikkaan ja että kuluttaja maksaa jätehuoltokustannukset mieluummin etukäteen ostaessaan itselleen arvokkaan tuotteen, kuin hylätessään hänelle arvottoman romun tai muun jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen. Muita hyötyjä saavutetaan erityisesti silloin, kun tuotteen jakeluketjua on edullista käyttää hyväksi ainakin osittain käytöstä poistetun tuotteen keräyksen ja kuljetusten järjestämiseksi (palautuspullot ja renkaat) tai kun tuottaja toimii myös jätteenä käytöstä poistetun tuotteen hyödyntäjänä (keräyspape-

ri, osittain pakkausjätteet). Tuotteen valmistajan vastuu jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen jätehuollon järjestämisestä ja sen kustannuksista parhaimmillaan vaikuttaa myös tuotteen suunnittelun ja valmistamisen kautta jätteiden määrää ja jätehuollon kustannuksia vähentävästi.

Ehdotetusta jätelain muutoksesta ei aiheudu lisäkustannuksia nykyisin tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden tuottajille tai tuottajayhteisöille. Lisäkustannuksia aiheutuisi ajoneuvojen valmistajille ja maahan tuojille, joiden tulisi ehdotetun lain ja annettavan valtioneuvoston asetuksen mukaan vastata käytöstä poistettavien ajoneuvojen uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Myöhemmin lisäkustannuksia aiheutuisi myös sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajille.

Vaikutukset valtiontalouteen

Tarkoituksena on, että ajoneuvon tuottajien järjestämää uudelleenkäyttöä, hyödyntämistä ja hävittämistä tuettaisiin vuosina 2004 — 2006 maksamalla romutusavustusta ennen 1.7.2002 käytössä olleiden ajoneuvojen romutuksen kustannuksiin. Avustus olisi todellisten romutuskustannusten mukainen, kuitenkin enintään 80 euroa ajoneuvoa kohti. Romutusavustusta varten valtion kyseisten vuosien talousarvioon on tarkoitus sisällyttää 10 miljoonan euron määräraha. Valtion vuoden 2004 talousarvioehdotuksessa määräraha esitetään momentille 35.10.66 (Romuajoneuvojen jätehuoltoavustus)

Vaikutukset kunnallistalouteen

Tuottajavastuuseen siirtyminen vähentää kunnan järjestämään jätehuoltoon tulevan jätteen määrää ja siten aikaa myöten myös kunnallisen jätehuollon kustannuksia.

Ehdotettava ajoneuvojen siirrosta ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muutos vähentäisi jossain määrin kunnille romuajoneuvoista aiheutuvia menoja. Väheneminen jäänee kuitenkin melko vähäiseksi, koska suuri osa kuntien romuajoneuvohuollon kuluista on ollut ajoneuvojen siirrosta aiheutuneita menoja, jotka jäisivät edel-

leen kuntien vastattavaksi. Kuntien kustannukset saattavat kuitenkin vähentyä romuajoneuvodirektiivin tultua täytäntöön pannuksi, koska vastaisuudessa yhä pienemmän määrän ajoneuvoja voidaan tuottajavastuun takia olettaa tulevan hylätyiksi.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Vaikutukset tuottajiin

Ehdotettu jätelain muutos selkeyttäisi yksittäisten tuottajien velvollisuuksia samoin kuin tuottajayhteisöjen asemaa tuottajien yhteistyössä. Voidaan arvioida, että nykyisin tuottajayhteisön tavoin toimivat Suomen Rengaskierrätys Oy ja Paperinkeräys Oy muutettaisiin tuottajayhteisöiksi.

Autoalalle on perustettu Suomen Autokierätys Oy, joka tulisi vastaamaan käytöstä poistettujen ajoneuvojen keräilystä, kierrätyksestä ja käsittelystä.

Myös sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajat perustanevat tuottajayhteisön tai yhteisöjä.

Vaikutukset valtionhallintoon

Esityksessä ehdotetaan, että Pirkanmaan ympäristökeskus huolehtisi valtakunnallisesti tuottajavastuuta koskevien säännösten toimeenpanon valvonnasta. Se ylläpitäisi erityistä rekisteriä (*tuottajatie-dostoa*) tuottajista, tuottajayhteisöistä ja muista tuottajien välisistä laajoista yhteistoimintajärjestelyistä. Sille siirtyisi muilta ympäristökeskuksilta kaikille ympäristökeskuksille nykyisin kuuluva tehtävä merkitä tuottajayhteisö jätetiedostoon. Tämä esitys on hallituksen alueellistamisperiaatteen mukainen. Esitys ei ole ristiriidassa ympäristöhallinnosta annetun lain (55/1995) kanssa. Minitun lain 4 §:n 3 momentin mukaan alueellinen ympäristökeskus hoitaa varsinaisten tehtäviensä lisäksi muut sille säädetyt tehtävät.

Suomen ympäristökeskus vastaa tällä hetkellä tuotteiden uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja hyödyntämistä koskevien tietojen keräämisestä. Tähän käytettävä työpanos on noin 1,5 henkilötyövuotta. Nämä tehtävät ja resurssit siirrettäisiin Pirkanmaan ympäristökeskuk-

selle. Voidaan arvioida, että uusien valvonta-tehtävien tehokas hoitaminen edellyttäisi ainakin 3 henkilötyövuoden lisäresurssia. Nämäkin osoitettaisiin Pirkanmaan ympäristökeskukselle ympäristöhallinnon sisäisin siirtein.

Pirkanmaan ympäristökeskus saisi tuloja, koska tuottajatiedostoon merkitsemisestä ja hyväksymisestä perittäisiin jätelain 72 §:n mukaisesti maksu.

3.3. Ympäristövaikutukset

Tuottajavastuun tavoitteena on tehostaa jätteen synnyn ehkäisyä, uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja muuta jätehuoltoa. Ehdotetut uudet tuottajavastuujärjestelmät ehkäisevät merkittävästi ympäristöongelmien syntymistä ja tehostavat luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Tuottajavastuussa siirretään sen piiriin kuuluvien tuoteryhmien osalta vastuu uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä ja niiden kustannuksista tuotteen viimeiseltä haltijalta tuotteen tuottajille. Tuotteen viimeisellä haltijalla olisi yleensä oikeus luovuttaa käytöstä poistettava tuote ilman kustannuksia tuottajavastuuseen järjestelmään. Tämä merkitsisi tuottajavastuun piiriin tulevien uusien tuoteryhmien (ajoneuvot ja sähkö- ja elektroniikkalaitteet) osalta periaatteellista muutosta kuluttajien, kiinteistöjen ja muiden jätteen tuottajien jätehuoltovastuuseen.

4. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Valmistelun aikana on neuvoteltu tuottajavastuun piiriin kuuluvia tuoteryhmiä edustavien tahojen kanssa.

Romuajoneuvodirektiivin kansallista toimeenpanoa valmisteli ympäristöministeriön asettama romuajoneuvotyöryhmä. Työryhmä jätti mietintönsä 16 päivänä marraskuuta 2001. Mietintöön liittyi kolme täydentävää lausumaa. Ympäristöministeriö pyysi mietinnöstä lausunnot keskeisiltä viranomaisilta ja toimijoilta. Direktiivin kansalliseen toimeen-

panoon liittyvien ongelmien vuoksi ympäristöministeriö pyysi 4 päivänä huhtikuuta 2002 hallintoneuvos Lauri Tarastia selvitysmiehenä laatimaan ehdotuksen direktiivin täytäntöönpanon perusratkaisuista. Selvitysmies jätti ministeriölle ehdotuksensa 25 päivänä syyskuuta 2002. Ehdotuksessa käsiteltiin direktiivin täytäntöönpanoratkaisun lisäksi myös jätelain tuottajavastuusäännöksiä. Ehdotettava romuajoneuvodirektiivin kansallinen täytäntöönpano perustuu sekä romuajoneuvotyöryhmän ehdotukseen ja siitä saatuihin lausuntoihin että selvitysmies Tarastin ehdotuksiin.

Järjestettyä jätehuoltoa koskevien säännösmuutosten valmistelu on tehty yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa.

Eräiden juomapakkausten valmisteveron lisäveroon perustuvan ympäristöohjausjärjestelmän uudistamista valmistellut valtiovarainministeriön työryhmällä oli mahdollisuus kommentoida ympäristöministeriössä valmistella ollutta jätelain muutosta erityisesti siltä osin kun kyse oli juomapakkausten kierrätysjärjestelmiä ja niiden valvontaa koskevista säännösehdoista.

Ympäristöministeriö varasi kaikille keskeisille ministeriöille, viranomaisille, kuntasektorille, teollisuuden ja kaupan järjestöille tilaisuuden lausunnon antamiseen luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunnoissa esitetyt kommentit ja muutosehdotukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallituksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle esitys laiksi eräiden juomapakkausten valmisteverosta. Se korvaisi virvoitusjuomien valmisteverosta annetussa laissa ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa olevat säännökset juomapakkausten lisäverosta. Valmisteltavassa uudessa laissa tarkoitettavat, veroetuun oikeuttavat pantilliset kierrätysjärjestelmät hyväksyttäisiin jätelain mukaisesti. Kyseisten juomien pakkaaja tai maahantuoja taikka asianomainen tuottajayhteisö tekisi ilmoituksen Pirkanmaan ympäristökeskukselle jätelain 50 b §:ssä tarkoitettuun tuottajatiedostoon merkitsemistä tai hyväksymistä varten. Tämän lakiehdotuksen

18 g §:n 1 momentissa, 18 h §:n 4 momentissa, 50 b §:n 3 momentissa ja 71 §:ssä olevat viittaukset nykyisiin valmisteverolakeihin tulee tällöin korvata viittauksilla eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettavan

lain asianomaisiin säännöksiin. Tarkoituksena on, että laki eräiden juomapakkausten valmisteverosta tulisi voimaan samanaikaisesti jätelain muutoksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki jätelain muuttamisesta

6 §. *Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset huolehtimisvelvollisuudet* Pykälän 1 kohta ehdotetaan muutettavaksi korvaamalla nykyinen viittaus jätelain 18 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin järjestelyihin viittauksella uuteen 3 a lukuun, missä säädettäisiin eräiden tuoteryhmien osalta tuottajavastuusta. Pykälässä nyt olevat edellytykset tuottajavastuuseen siirtymiselle sisältyvät hieman muutettuna lain uuteen 18 a §:ään. Säädöksen tehtäisiin samalla pieni täsmentävä muutos.

10 §. *Järjestetty jätteenkuljetus* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Ehdotuksen mukaan järjestetty jätteenkuljetus olisi suunniteltava ja hoidettava siten, että se osaltaan toteuttaa 6 §:ssä tarkoitettuja yleisiä velvollisuuksia ja turvaa kunnan asukkaille riittävän palvelutason. Yleisiä velvollisuuksia olisivat muun muassa jätteiden hyödyntäminen määrättyin edellytyksin sekä ympäristö- ja terveyshaittojen torjuminen. Riittävä palvelutaso tarkoittaisi muun muassa, ettei asukkailla ole kohtuuttoman pitkää matkaa alueelliseen keräyspaikkaan.

11 §. *Liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen*

Jätteen haltijan velvollisuutta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen täsmennettäisiin siten, että se tarkoittaisi velvollisuutta toimittaa jätteet joko kiinteistökohtaiseen jäteastiaan tai aluekeräysastiaan. Säännöksessä todettaisiin, että liittymisvelvollisuudesta riippumatta jätteet on jätelain ja kunnallisten jätehuoltomääräysten rajoissa mahdollista hyödyntää tai käsitellä syntypaikalla. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi kompostointia tai pienimuotoista haitattoman paperijätteen

polttamista kiinteistön lämmityksen yhteydessä.

Pykälään ei enää ehdoteta otettavaksi voimassaolevan pykälän 2 momenttia vastaavaa säännöstä. Kiinteistöllä ei enää olisi mahdollisuutta saada poikkeusta velvollisuudesta liittyä järjestettyyn jätehuoltoon. Vähäinen jätemäärä ja jätteen omatoiminen hyödyntäminen ja käsittely tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon jätemaksuissa, mitä koskevaa lain 29 §:ää ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi.

18 §. *Valtioneuvoston yleiset säännöksen jätehuollon järjestämistä koskevien säännösten täytäntöönpanosta* Pykälän 1 momentin 5 kohta ehdotetaan kumottavaksi koska sen erittäin laaja asetuksenantovaltuus ei ole sopusoinnussa perustuslain 80 §:n kanssa. Tuottajavastuuta koskevat laintason säännökset sisältyisivät pääosin ehdotettuun uuteen 3 a lukuun.

3 a luku Tuottajavastuu

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a luku. Siinä säädettäisiin eräiden tuoteryhmien osalta niiden valmistajien ja maahantuojien velvollisuudesta järjestää näiden tuotteiden uudelleenkäyttö sekä käytöstä poistettavien tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäyttö, kierrätys ja muu hyödyntäminen sekä muu jätehuolto. Tuotteen viimeisen haltijan asemasta tuottajat vastaisivat myös tästä aiheutuista kustannuksista. Koska tuottajavastuu koskee sekä jätelain 2 luvussa että 3 luvussa säädettyjä asioita, ehdotetaan tuottajavastuuta koskevien säännösten sisällyttämistä uuteen 3 a lukuun. Näin vältetään asioiden osittainen toistaminen ja monet ristiinviittaukset lain sisällä.

18 a §. *Tuottajavastuun tavoitteet* Ehdotetussa säädöksessä määriteltäisiin tuottajavas-

tuu ja kuvattaisiin ne keskeiset syyt, miksi vastuu uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta siirrettäisiin jätteen tuottajalta ja kiinteistön omistajalta sekä kunnalta 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden tuottajalle eli yleensä valmistajille ja maahantuojalle. Tarkoituksena olisi tehostaa tuotteiden uudelleenkäyttöä sekä käytöstä poistettavien tuotteiden kierrätystä, ja muuta hyödyntämistä sekä tehostaa niiden muuta jätehuoltoa ja vähennetään kaatopaikalle joutuvan jätteen määrää.

Lain 3 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan jätehuollolla tarkoitetaan jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja käsittelyä sekä näiden toimintojen tarkkailua ja käsittelypaikan jälkihoitoa. Määritelmä ei kata tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäyttöä, mistä säädetään lain 4 §:n 2 kohdassa.

18 b §. *Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat.* Sääöksessä määriteltäisiin mitä tuotteita tuottajavastuu koskee. Siinä määriteltäisiin myös mitä toimijoita näiden tuotteiden osalta pidettäisiin tuottajina. Tuottajavastuun piiriin kuuluisivat ajoneuvojen renkaat, keräyspaperi, pakkaukset, ajoneuvot sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteet. Renkaiden, keräyspaperin ja pakkausten osalta tuottajavastuusta on säädetty seuraavilla jätelain nojalla annetuilla valtioneuvoston päätöksillä:

- valtioneuvoston päätös käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä,
- valtioneuvoston päätös pakkauksista ja pakkausjätteestä, sekä
- valtioneuvoston päätös keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä.

Pakkauksien, ajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta tuottajavastuusta on säädetty seuraavilla EY:n säädöksillä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pakkauksista ja pakkausjätteestä,
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi romuajoneuvoista ja
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa.

Ehdotetuilla jätelain muutoksilla mahdollistettaisiin romuajoneuvoja ja sähkö- ja

elektroniikkalaiteromua koskevien direktiivien kansallinen toimeenpano.

Ehdotetut tuottajan määritelmät vastaavat edellä mainituissa valtioneuvoston päätöksissä ja direktiiveissä olevia määritelmiä. Tuottaja olisi pääsääntöisesti kyseisten tuotteiden valmistaja ja ammattimainen maahantuoja, paperituotteiden osalta tuottaja olisi kuitenkin painopaperin valmistaja ja maahantuoja ja pakkausten osalta pakkaaja ja pakattujen tuotteiden maahantuoja.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin yksityiskohtaisemmin, mitä tuotteita tuottajavastuun piiriin kuuluu.

18 c §. *Tuottajan vastuu uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 18 b §:ssä tarkoitettuja tuottajia koskeva tuottajavastuu huolehtia tuotteiden uudelleenkäytöstä tai jätteenä käytöstä poistettavien tuotteiden tai niiden osien uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä materiaalina tai energiana sekä niiden muusta jätehuollosta. Tuottaja vastaa sekä toiminnan järjestämisestä että siitä aiheutuvista kustannuksista. Tuottajalla olisi oikeus järjestää uudelleenkäyttö, hyödyntäminen ja muu jätehuolto teknillisesti ja taloudellisesti parhaaksi katsomallaan tavalla. Käytännössä tuottaja sopisi muiden toimijoiden kanssa käytöstä poistettujen tuotteiden vastaanoton, keräilyn, esikäsittelyn, uudelleenkäytön, kierrätyksen, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä. Tuottajavastuu olisi pakkausten ja pakkausjätteen osalta osittaista, jolloin asetuksessa säädettäisiin miltä osin tuottaja vastaa uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja jätehuollosta. Tällöin jätehuollosta vastaisi muilta osin lain 3 luvun säännösten mukaisesti jätteen haltija, tuottaja ja kunta.

Tarkoituksena ei ole tässä yhteydessä muuttaa niitä tuottajan ja muun jätehuoltovelvollisen vastuuajoneuvoja, joista on säädetty jätelain nojalla annetuissa valtioneuvoston päätöksissä käytöstä poistetuista renkaista, keräyspaperista ja pakkauksista. Kiinteistön omistajan pitäisi siten edelleenkin huolehtia, että kiinteistöllä on erillinen jäteastia keräyspaperin talteenottoa varten. Pakkausten osalta tuottajavastuun määrä olisi rajattu vain valtioneuvoston päätöksessä säädettyjen uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistä-

voitteiden mukaiseksi 82 %:iin pakkausten kokonaismäärästä ja pakkausmateriaalikohdaisesti tätäkin pienemmäksi.

Merkittävä osa tuottajavastuun piiriin kuuluvista tuotteista on niin sanottuja kestokulutushyödykkeitä, jotka poistetaan yleensä käytöstä vasta vuosien kuluttua niiden hankkimisesta. Tällä välin markkinointitilanteessa voi tapahtua muutoksia, yritykset saattavat lopettaa toimintansa ja uusia tulla markkinoille. Sen vuoksi ehdotetaan, että tuottajavastuu voisi koskea tuottajan itsensä markkinoille laskemien tuotteiden lisäksi markkinoitujen tuotteiden määrään ja markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottavaa osuutta myös muiden tuottajien markkinoille luovuttamista tuotteista.

Tuotteiden viimeisellä haltijalla tulisi olla koko maassa kohtuullinen mahdollisuus luovuttaa käytöstä poistettava tuote uudelleenkäyttöön, hyödyntämiseen ja jätehuoltoon, etenkin, jos tuotetta on markkinoitu koko maassa.

Tuottajien olisi otettava huomioon myös mitä lain 4 ja 6 §:ssä säädetään yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta, 9 §:ssä säädetään jätteen kuljettamisesta ja 15 §:ssä säädetään jätteen luovuttamisesta. Heitä koskisi siten samat yleiset velvollisuudet kuin muita jätteen haltijoita ja tuottajia.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tuottajan vastuusta ja velvoitteista.

18 d §. *Tuottajayhteisö ja tuottajien muu yhteistoiminta* Tuottajat voivat huolehtia uudelleenkäyttöä, hyödyntämistä ja muuta jätehuoltoa koskevista velvoitteistaan yksin tai yhteistoiminnassa muiden tuottajien ja tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Tuottajat voivat myös perustaa tuottajayhteisön tai tehdä jo toiminnassa olevan tuottajayhteisön kanssa sopimuksen, jolla tuottajan velvollisuudet siirtyvät tuottajayhteisön vastuulle. Vastuu siirtyisi virallisesti vasta, kun Pirkanmaan ympäristökeskus on hyväksynyt järjestelyn 50 c §:n mukaisesti tuottajatieostoon merkittäväksi. Käytöstä poistetuista renkaista ja keräyspaperista huolehtii tuottajayhteisön kaltainen yhteistoimintajärjestelmä. Pakkausten osalta on toiminnassa usea pakkausmateriaalikohtainen tuottajayhteisö. Autoalalle on perustettu tuottajayhteisö.

Tuottajayhteisöillä on poikkeuksetta toimialallaan hallitseva markkina-asema. Sen vuoksi on tarpeen, että niille asetetaan kilpailulainsäädännön lisäksi vaatimuksia myös jätelaissa. Pakkauksia ja pakkausjätteitä koskeva direktiivi edellyttää, että tuottajien yhteistoiminta on avointa ja syrjimätöntä eikä se saa vääristää kilpailua tai toimia kaupan esteenä. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Tuottajayhteisöt keräävät jäseniltään ja niihin sopimussuhteessa olevilta tuottajilta erilaisina maksuina toiminnan järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Kustannukset tulee ehdotuksen mukaan jakaa tuottajien ja mahdollisten muiden toimijoiden kesken tasapuolisesti toiminnan laadun ja laajuuden pohjalta.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvosto voisi eräin edellytyksin velvoittaa päätöksellään tietyllä alalla toimivat tuottajayhteisöt ja tuottajat yhteistoimintaan. Edellytyksenä tällaisen päätöksen tekemiselle olisi ehdotuksen mukaan se, että rinnakkaisista uudelleenkäyttö- ja hyödyntämisjärjestelmistä aiheutuu tai saattaa aiheutua haittaa järjestelmien yleiselle toimivuudelle tai tuotteen viimeisen haltijan mahdollisuudelle saada tuote luovutettua ilman kohtuutonta vaivaa uudelleenkäyttöön, hyödynnettäväksi tai jätehuoltoon. Päätöksen valmistelussa tulisi lisäksi arvioida päätöksen mahdolliset kielteiset kilpailuvaikutukset. Valtioneuvoston päätöksestä voisi valittaa hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisessa järjestyksessä

Osa tuottajien yhteistoimintajärjestelyistä ei ole muodollisesti ilmoitettu jätetiedostoon tuottajayhteisöinä. Ehdotuksen mukaan näitä yhteistoimintajärjestelyjä koskisivat samat velvollisuudet, jotka 2 ja 3 momentin mukaan koskevat tuottajayhteisöjä, jos yhteistoiminnan piiriin kuuluvilla tuottajilla on merkittävä markkina-asema. Merkittävänä voitaisiin yleensä pitää yli kahden kolmasosan markkinaosuutta.

18 e §. *Muiden toimijoiden velvollisuudet* Tuottajien lisäksi monet muut toimijat vaikuttavat tuotteeseen sen elinkaaren eri vaiheissa. Näitä ovat esimerkiksi tuotteen välittäjä, myyjä, käyttäjä, huoltaja, korjaaja sekä tuotteen käytöstä poiston jälkeen kerääjä, purkaja, murskaaja, ja hyödyntäjä. Näiden muiden taloudellisten toimijoiden tulisi toi-

mia omalta osaltaan niin, että tuottajat voivat huolehtia tuottajavastuun mukaisista velvoitteistaan. Ellei laista tai sen nojalla annetuista säädöksistä muuta johdu, sopisivat tuottajat muiden toimijoiden ja kuntien kanssa tehtävien hoitamisesta ja niistä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamisesta.

Tuotteiden myyjälle ja muulle jakelijalle voitaisiin valtioneuvoston asetuksella säätää erityinen velvoite ottaa vastaa pakkaus tai muu käytöstä poistettu tuote, kun se on perusteltua jätehuollon järjestämisen kannalta tai kun asiakas ostaa uuden vastaavanlaisen tuotteen. Tämä on tarpeen muun muassa sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivin täytäntöönpanemiseksi.

Kunnalla on keskeinen vastuu yleisen jätehuollon järjestämisestä ja näin ollen se voi vaikuttaa yhdyskuntajätteen joukkoon päätyviin käytöstä poistettaviin tuotteisiin. Kunta voi antaa jätelain 17 §:n nojalla kunnallisia jätehuoltomääräyksiä. Kunta ei kuitenkaan saisi toimia siten, että tuottajat eivät voi huolehtia tehokkaasti heille kuuluvista velvoitteistaan. Kunnallisilla määräyksillä ei siten saisi ohjata esimerkiksi energiahyötykäyttöön jätteitä, jotka tuottaja aikoo kerätä hyötykäyttöön.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä muiden taloudellisten toimijoiden velvollisuuksista.

18 f §. *Tuotteen viimeisen haltijan oikeudet ja velvollisuudet* Tuotteen viimeisellä haltijalla olisi yleensä oikeus luovuttaa käytöstä poistettava tuote maksutta tuottajan järjestämään uudelleen käyttö-, hyödyntämis- ja jätehuoltojärjestelmään toimittamalla tuote tuottajien osoittamiin vastaanottopisteisiin. Merkittävänä poikkeuksena olisivat edelleen pakkaukset ja pakkausjäte, koska niiden kierrätystä ja hyödyntämistä koskevat tavoitteet on voitu saavuttaa keräämällä pakkausjäte lähinnä vain teollisuudesta ja kaupasta. Asiaa säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Maksuton luovuttamisoikeus ei välttämättä koskisi elinkeinonharjoittajan käytöstä poistamia tuotteita. Asetuksella voitaisiin säätää, missä määrin he ovat velvollisia osallistumaan kustannusten kattamiseen. Asiaa koskeva säädös sisältyy sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiiviin.

18 g §. *Eräitä tuoteryhmiä koskevat erityisvelvoitteet* Tähän pykälään on tarkoitus sisällyttää eri tuoteryhmiä koskevia erityissäännöksiä. Osa niistä perustuu sellaisiin EY:n direktiivien sisältämiin erityissäännöksiin, joista on säädettävä lailla.

Pykälän ensimmäisellä momentilla jätelaki kytkettäisiin eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettuihin lakeihin. Kyseisissä laeissa tarkoitetut pakkaajat ja maahantuojat olisivat jätelain 18 b §:ssä tarkoitettuja tuottajia. Valmisteverolaissa tarkoitettuihin kierrätysjärjestelmiin sovellettaisiin, mitä jätelaissa on säädetty tuottajan vastuuseen perustuvasta uudelleenkäytöstä ja hyödyntämisestä.

Romuajoneuvodirektiivin 5 artiklan 2 kohta edellyttää, että kaikki romuajoneuvot siirretään valtuutettuihin käsittelylaitoksiin. Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin tämän vuoksi, että jätteeksi katsottavan ajoneuvon eli romuajoneuvon viimeisen haltijan olisi toimitettava romuajoneuvo sellaiselle kerääjälle tai esikäsittelijälle, joka toimii tuottajan tai tuottajayhteisön lukuun. Jätelain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti sellaista ajoneuvoa pidettäisiin romuajoneuvona, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä. Mainitun artiklan 3 kohdan mukaisesti ajoneuvon viimeisellä haltijalla olisi oikeus saada romutustodistus. Romutustodistus on edellytys kyseisen ajoneuvon poistamiselle ajoneuvorekisteristä.

Pykälän kolmannessa momentissa säädettäisiin sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajilta vaadittavasta vakuudesta, jolla osoitettaisiin, että markkinoille saatettavien laitteiden tulevan jätehuollon rahoitus on kunnossa. Säädös perustuu sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirektiivin 8 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan. Vakuusvaatimus koskee 13 päivän elokuuta 2005 jälkeen markkinoille saatettavia tuotteita. Vakuus voidaan direktiivin mukaan osittaa kierrätysvakuutuksella, suljetulla pankkitilillä tai kuulamalla asianmukaiseen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuollon rahoitusjärjestelmään. Tällaiseksi rahoitusjärjestelmäksi katsottaisiin myös lain 18 d §:ssä tarkoitettua tuottajayhteisön tai muun yhteistoimintajärjestelyn asettama riittävä vakuus.

18 h §. *Tuottajavastuuta koskeva asetuk-senantovaltuus* Lakiin ehdotetaan sisällyttä-väksi yksilöidyt valtuudet säätä monesta tuottajavastuuseen liittyvästä asiasta lain 3 a luvun säännöksiä yksityiskohtaisemmin val-tioneuvoston asetuksella. Asetuksenantoval-tuus kattaisi 3 momentin mukaan myös Eu-roopan yhteisön tuottajavastuuta koskevien direktiivien sisältämien yksityiskohtaisen määräysten toimeenpanon.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, kun-ten nykyisin, uudelleenkäytölle, kierrätyksel-le, muulle hyödyntämiselle asetettavista vaa-timuksista ja tavoitteista sekä aikataulusta, jossa tavoitteet on saavutettava. Vaatimukset ja tavoitteet voisivat olla tuoteryhmittäin, tuotteittain tai materiaalikohtaisesti eriyetty-jä.

Myös tuottajavastuuseen perustuvalle uu-delleenkäytölle, hyödyntämiselle ja muulle jätehuollolle on tarpeen voida asettaa vaa-timuksia terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäi-miseksi. Tätä tarkoittava valtuussäännös olisi 1 momentin 2 kohdassa. Se vastaa lain 18 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 1 momentin 3 kohdan mukaan niistä lain ja sen nojalla annettujen säädösten toimeenpanon valvomiseksi tarvittavista tiedoista, jotka tuottajan olisi toimitettava valvontaviran-omaiselle. Tuottajavastuuta koskevat direk-tiivit edellyttävät, että Suomi toimittaa tällai-set tiedot EY:n komissiolle.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 2 momentin mukaan säätää poikkeuksia pien-ten tuottajien velvoitteista tuottajina. Tällai-nen poikkeus on säädetty pakkauksista ja pakkausjätteestä annetussa valtioneuvoston päätöksessä.

Romuajoneuvo- ja sähkö- ja elektroniikka-laiteromudirektiivit edellyttävät, että tuotteen valmistaja merkitsee tuotteen ja antaa yksi-tyiskohtaisia ohjeita ja tietoja tuotteen pur-kamisesta ja sen osien hyödyntämismahdolli-suuksista. Valtioneuvosto voisi säätää 3 mo-mentin 1 kohdan mukaan näistä asioista ase-tuksella.

Valtioneuvosto voisi 3 momentin 2 kohdan mukaan säätää käytöstä poistettavien tuotteiden kierrätyksestä, hyödyntämisen ja jäte-huollon eri vaiheista. Tällaisia yksityiskoh-

taisia vaatimuksia sisältyy muun muassa ro-muajoneuvodirektiiviin ja sähkö- ja elektro-niikkalaiteromudirektiiviin. Vastaavankaltai-nen valtuus sisältyy lain 18 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromudirekti-iivissä on säännöksiä, jotka koskevat direktii-ivin vaatimusten soveltamista sähköisellä tai muulla etäkaupalla hankittuihin tai vietyihin tuotteisiin. Valtioneuvosto säätäisi tästä 3 momentin 3 kohdan mukaan asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 4 momentin mukaan säätää edellä mainituista seikoista myös virvoitusjuomaverosta ja al-koholi- ja alkoholijuomaverosta annetuissa laeissa tarkoitettujen pantillisten kierrätysjär-jestelmien osalta. Tarkoitus on muun muassa sisällyttää pakkauksia ja pakkausjätteitä kos-kevaan valtioneuvoston päätökseen tai erilli-seen valtioneuvoston asetukseen säännökset juomapakkausten kierrätysvaatimuksista ja -tavoitteista, pantista sekä niistä seikoista, jot-ka tällä hetkellä on määrätty virvoitusjuomi-en ja alkoholijuomien vähittäismyyntipääl-lysten kierrätysjärjestelmän hyväksymisestä koskevalla ympäristöministeriön päätöksellä (569/1994).

27 §. *Jätteen haltijan kustannusvastuu* Py-kälään tehdään lain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan kumoamisesta ja uudesta 3 a luvusta johtuva muutos. Säännöksessä aiemmin ollut viittaus 18 §:ään korvattaisiin edellä mainit-tujen muutosten takia viittauksella uuteen 3 a lukuun.

30 §. *Kunnan jätemaksun määrääminen* Kunnan jätemaksua ja maksun määräämispe-rustetta koskeviin säännöksiin ehdotetaan li-sättäväksi nimenomaiset maininnat palvelun tasosta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi ni-menomaiset säännökset siitä, että kunnan jä-temaksun määrää ja panee maksuun kunnan määräämä viranomainen.

Jos taksan mukainen jätemaksu olisi pidet-tävä kohtuuttoman suurena tai pienenä, voi-taisiin maksu määrätä taksasta poiketen. Täl-löin olisi otettava huomioon erityisesti jät-teen määrä, järjestetyn jätehuollon palveluta-so sekä 11 §:ssä tarkoitettu omatoiminen hyödyntäminen tai käsittely. Maksu voitai-siin olosuhteiden niin edellyttäessä poikke-uksellisesti jättää kokonaan perimättäkin esimerkiksi jos kiinteistö on tilapäisesti tai

pitempiaikaisesti asumaton. Määrättäessä maksu taksasta poiketen tai jätettäessä maksu kokonaan perimättä, olisi päätöksen perusteiden oltava tasapuolisia ja kohtuullisia.

36 §. *Valtakunnalliset viranomaiset* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan sen uutta sisältöä. Pykälän uuden 3 momentin mukaan Pirkanmaan ympäristökeskuksen tehtävänä olisi lain 3 a luvussa säädettävän, tuottajan vastuuseen perustuvan uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon valvonta. Pirkanmaan ympäristökeskus valvoisi valtakunnallisena viranomaisena, että tuottajat huolehtivat toiminnan järjestämisvelvoitteistaan. Itse hyödyntämistoiminnan ja käytännön jätehuollon valvonta kuuluisi edelleen alueellisille ympäristökeskuksille ja kunnille. Pirkanmaan ympäristökeskus olisi näiden uusien tehtävien osalta lain 3 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu valvontaviranomainen ja se voisi käyttää laissa valvontaviranomaiselle annettuja oikeuksia ja toimivaltuuksia.

49 §. *Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon* Pykälän 1 momentti vastaa muuten voimassa olevaa, mutta siinä ei ole nykyistä 3 kohtaa vastaavaa säännöstä. Tuottajien ja tuottajayhteisöjen ilmoitusvelvollisuudesta säädetään uudessa 50 b §:ssä.

50 b §. *Ilmoitus tuottajatiedostoon* Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi uusi tuottajatiedosto. Se korvaisi voimassaolevan lain 49 §:n mukaisen jätetiedoston tuottajayhteisöjen osalta. Lain 18 b §:ssä tarkoitettujen tuottajien tulisi tehdä ilmoitus tuottajatiedostoon merkitsemistä varten. Ilmoituksen pitäisi tehdä myös lain 18 d §:ssä tarkoitettu tuottajayhteisö jätetiedostoon hyväksymistä varten. Tuottajayhteisön ilmoituksessa olisi esitettävä muun ohella tiedot sen piiriin kuuluvista tuottajista, joiden ei tarvitsisi tehdä erikseen ilmoitusta tuottajatiedostoon. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajan tulisi esittää selvitys, kuinka lain 18 g §:n 3 momentissa tarkoitettu vakuus on käytännössä järjestetty.

Tuottajayhteisöjen ilmoitusmenettelyn yhteydessä valvottaisiin muun ohella, että niiden säännöt ja toiminta täyttävät lain 18 d §:n 2 momentissa säädetyt velvoitteet.

Ilmoituksen sisältöä koskeva 2 momentti vastaa hyvin pitkälle nykyisen lain 49 §:ssä

säädettyä.

50 c §. *Tuottajatiedostoon merkitseminen ja hyväksyminen* Laissa säädettäisiin nykyisen lain 49 §:n mukaisesti tuottajatiedostoon hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisestä tehtävästä päätöksestä.

Tuottajatiedostoon merkitsemisestä ja hyväksymisestä perittäisiin ilmoituksen tekijältä jätelain 72 §:ssä säädetty maksu.

52 §. *Viranomaisten tiedonsaantioikeus* 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös jonka mukaan asianomaisella valvontaviranomaisella ja ympäristöministeriöllä olisi oikeus saada valvontaa varten tarvittavia tietoja myös tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä.

57 §. *Kiellot, rajoitukset ja muut määräykset* Pykälään lisätään uusi 3 momentti. Siinä säädetään Pirkanmaan ympäristökeskuksen oikeudesta antaa tuottajan vastuuseen perustuvaa jätehuoltoa koskevien velvoitteiden laiminlyöntien johdosta tarvittavia kieltoja, rajoituksia ja määräyksiä. Pirkanmaan ympäristökeskus voisi tarvittaessa peruuttaa tuottajayhteisön hyväksymisen tuottajatiedostoon.

60 § *Jäterikkomus* Säännökseen sisällytettäisiin tarvittavat viittaukset lain uuden 3 a luvun säännöksiin. Pykälän 1 momentin 1 kohdasta kumottaisiin viittaus jo aikaisemmin kumottuun 55 §:ään.

68 § *Jäteneuvonta* 2 momenttiin tehtäisiin lain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan kumoamisesta ja uudesta 3 a luvusta johtuva tekninen muutos.

70 § *Jäte- ja tuottajatiedostot* Pykälään tehtäisiin lain 50 b §:ssä säädettävästä uudesta tuottajatiedostosta johtuva muutos. Samalla pykälän nimike muutettaisiin vastaamaan muutettua sisältöä.

71 § *Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen* Pykälään lisättäisiin säännös, jonka mukaan tulliviranomaisille voitaisiin salassapitosäännösten estämättä luovuttaa jäteverolain (495/1996) tai virvoitusjuomaverosta annetun lain (1474/1994) ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) toimeenpanemiseksi tarvittavia tietoja.

Voimaantulo Laki jätelain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Jätelain soveltamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin säädettäisiin

kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Jätelain kumottavan 18 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla annetut valtioneuvoston päätökset käytöstä poistetuista renkaista (1246/1995), pakkauksista ja pakkausjätteestä (962/1997) sekä keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998) pysyisivät kuitenkin voimassa, kunnes ne on korvattu uusilla valtioneuvoston asetuksilla. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa olisi kuitenkin muutetun jätelain säännöksillä etusija.

Tuottajien, tuottajayhteisöjen ja yhteistointajärjestelyiden olisi tehtävä Pirkanmaan ympäristökeskukselle ilmoitus tuottajatiedoston hyväksymistä varten 6 kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Koska ilmoituksen sisältö ja tuottajayhteisöön hyväksymisen edellytykset muuttuvat, olisi tuottajayhteisön tehtävä toiminnastaan uusi ilmoitus, vaikka se olisi aikaisemmin hyväksytty jäterekisteriin. Ilmoituksen tekemistä koskevista määräajoista sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Lakimuutoksen johdosta lakkaisivat ole-masta voimassa ne jätelain 11 §:n ja jätehuoltolain 14 §:n nojalla annetut päätökset, joilla jotkin kiinteistöt on vapautettu velvollisuudesta liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Muutetun lain mukaan erillisiä kunnan antamia vapautuksia ei enää tarvittaisi. Päätökset kumottaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen, jotta kunnilla ja kiinteistön haltijoilla olisi riittävä aika uusien järjestelyiden tekemiseen.

1.2. Laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Voimassa olevan lain mukaan siirrettävän romuajoneuvon hajottamisesta tai muulla tavoin hävittämisestä vastaa kunta. Esityksessä ehdotetaan, että tämä säännös muutettaisiin vastaamaan muutettavaa jätelakia ja sen nojalla annettavaa asetusta romuajoneuvosta. Siirrettävän ajoneuvon esikäsittelystä hyödyntämisestä, käsittelystä ja muusta jätehuollosta olisi voimassa mitä asiasta säädetään jätelaissa tai sen nojalla.

Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että kunta voisi luovuttaa haltuunsa joutuneet

romuajoneuvot tuottajavastuuseen esikäsittely- tai keräyspisteeseen ilman enempiä kustannuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti jätelain muuttamisesta annet-tavan lain kanssa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

2.1. Nykyiset valtioneuvoston päätökset

Jätelain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla annetut valtioneuvoston päätökset jäisivät voimaan. Valtioneuvoston päätös pakkauksista ja pakkausjätteistä tulee uusittavaksi sen jälkeen, kun EU on lopullisesti hyväksynyt pakkausdirektiivin muutoksen.

2.2. Valtioneuvoston asetukset romuajoneuvoista

Jätelain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista. Se sisältäisi direktiivin toimenpanemiseksi tarvittavat yksityiskohtaiset säännökset uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistavoitteista, romuajoneuvon omistajan velvollisuudesta toimittaa ajoneuvo esikäsittelijälle tai kerääjälle, romuajoneuvon vastaanotosta sekä romutustodistuksesta. Asetuksessa säädettäisiin myös tuottajan velvollisuudesta järjestää romuajoneuvojen keräys, esikäsittely, uudelleenkäyttö ja hyödyntäminen sekä velvollisuudesta vastata niistä kustannuksista. Asetuksessa ja sen liitteessä olisi varasto- ja esikäsittelypaikkoja koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Luonnos (kesäkuu 2003) asetuksiksi on tämän esityksen liitteenä.

Romuajoneuvodirektiiviin sisältyvät raskasmetallien käytön rajoitukset 1 päivän heinäkuuta 2003 jälkeen markkinoille toimitettavissa uusissa ajoneuvoissa sekä eräät ajoneuvon suunnitteluun, valmistamiseen ja osien merkintään liittyvät määräykset on pantu täytäntöön kemikaalilain (744/1989) ja jätelain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (572/2003). Asetus tuli voimaan direktiivin vaatimusten mukaisesti 1 päivänä heinäkuuta 2003.

2.3. Valtioneuvoston asetukset sähkö- ja elektroniikkalaitteista ja -romusta

Jätelain nojalla annettaisiin myöhemmin asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta sekä asetus vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa. Nämä asetukset sisältäisivät direktiivien toimeenpanemiseksi tarvittavat yksityiskohtaiset säännökset.

3. Säättämijärjestys ja voimaantulo

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotetut lait voidaan säätää tavallisen lain säätämijärjestyksessä. Ehdotetussa laissa jätelain muuttamiseksi on kuitenkin valtuussäännöksiä, joiden muotoileminen on osoittautunut hankalaksi tuottajavastuuta koskevien EY:n direktiivien ja valtioneuvoston päätösten sisältämien lukuisten teknisten yksityiskohtien

vuoksi. Lausunnoissa esitetyt kannanotot ja ehdotukset valtuussäännösten täsmentämiseksi on pyritty ottamaan säännösten valmistelussa huomioon. Valtuussäännöksissä on kuitenkin edelleen osia, jotka saattavat olla ongelmallisia perustuslain 80 §:n kannalta. Tämän vuoksi hallitus esittää harkittavaksi, että ehdotuksesta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Laki jätelain muuttamisesta ja laki ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytyt ja vahvistettu. Jätelain soveltamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**jätelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 18 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 605/1997,

muutetaan 6 §:n 1 kohta, 11 ja 27 §, 30 §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n otsikko, 49 §:n 1 momentti, 52 §:n 1 momentti, 60 §, 68 §:n 2 momentti, 70 ja 71 §,

sellaisina kuin niistä ovat 49 §:n 1 momentti, 60 ja 70 § laissa 91/2000, 52 §:n 1 momentti ja 68 §:n 2 momentti mainitussa laissa 605/1997 ja 71 § laissa 661/1999, sekä

lisätään 10 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 3 a luku, 36 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 63/1995, uusi 3 momentti, lakiin uusi 50 b ja 50 c § sekä 57 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 605/1997, uusi 3 momentti

seuraavasti:

6 §

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset huolehtimisvelvollisuudet

Jätehuolto on järjestettävä siten, että:

1) jätteen haltijan on huolehdittava jätehuollon järjestämisestä, jollei jäljempänä tässä luvussa tai 3 a luvussa toisin säädetä;

on toimitettava jätteet järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä olevaan jäteastiaan tai keräyspaikkaan lukuun ottamatta niitä jätteitä, jotka jätteen haltija tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja asianomaisten kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti hyödyntää tai käsittelee itse.

10 §

Järjestetty jätteenkuljetus

Järjestetty jätteenkuljetus on suunniteltava ja hoidettava siten, että se osaltaan toteuttaa 6 §:ssä säädettyjä yleisiä velvollisuuksia ja turvaa jätteen haltijoille riittävän palvelutason. Jos jätteenkuljetusta ei ole järjestetty kiinteistökohtaisesti, kunnan on huolehdittava siitä, että keräyspaikat ovat kohtuullisesti saavutettavissa.

11 §

Liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen

Jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Jätteen haltijan

3 a luku.

Tuottajavastuu

18 a §

Tuottajavastuun tavoitteet

Tuottajavastuulla tarkoitetaan 18 b §:ssä tarkoitettua tuottajan velvollisuutta huolehtia markkinoille luovuttamiensa tuotteiden ja niistä syntyvän jätteen uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä sekä tästä aiheutuvista kustannuksista.

Tuottajavastuun tavoitteena on:

1) tehostaa tuotteiden uudelleenkäyttöä;
2) tehostaa jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen tai sen osan uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämistä;

3) vähentää kaatopaikoille sijoitettavan jätteen määrää ja haitallisuutta sekä jätteistä aiheutuvaa vaaraa tai haittaa.

18 b §

Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Tuottajavastuu koskee seuraavia tuotteita ja tuottajia:

1) moottorikäyttöisen ja muun ajoneuvon tai laitteen renkaita, joiden osalta tuottajana pidetään renkaiden tai renkailla varustettujen ajoneuvojen tai laitteiden ammattimaista valmistajaa tai maahantuojaa taikka renkaiden pinnoittajaa;

2) sanomalehtiä, aikakauslehtiä, toimistopapereita ja muita niihin rinnastettavia paperituotteita, joiden osalta tuottajana pidetään painopaperin ja muiden paperituotteiden valmistukseen käytettävän paperin ammattimaista valmistajaa ja maahantuojaa;

3) pakkauksia, joiden osalta tuottajana pidetään ammattimaista tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuojaa;

4) henkilöautoja, pakettiautoja ja niihin rinnastettavia muita ajoneuvoja, joiden osalta tuottajana pidetään ajoneuvon valmistajaa tai ammattimaista maahantuojaa taikka ammattimaista välittäjää, joka toimittaa maahan ajoneuvoja kotimaisen käyttäjän nimissä;

5) sähkö- ja elektroniikkalaitteita, joiden osalta tuottajana pidetään sähkö- ja elektroniikkalaitteen valmistajaa ja maahantuojaa sekä sellaista myyjää, joka myy laitteita omalla tuotemerkillään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitä 1 momentissa tarkoitettut tuotteet ovat.

18 c §

Tuottajan vastuu uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta

Tuottaja on velvollinen edistämään 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden uudelleenkäyttöä sekä järjestämään jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen tai sen osan uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon sekä vastaamaan siitä aiheutuvista kustannuksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että pakkauksia koskeva tuottajavastuu on osittainen, jos säädetyt uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat vaatimukset ja tavoitteet voidaan muutoinkin saavuttaa.

Tuottajan velvollisuus voi koskea tuottajan itse markkinoille luovuttamia tuotteita tai markkinoille luovutettujen tuotteiden määrään tai markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottavaa osuutta kaikista niitä vastaavista markkinoille luovutetuista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille luovuttamisen ajankohdasta.

Tuottajan on huolehdittava siitä, että 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden viimeisellä haltijalla on koko maassa kohtuullinen mahdollisuus luovuttaa käytöstä poistettava tuote uudelleenkäyttöön, hyödynnettäväksi tai muuhun jätehuoltoon.

Tuottajavastuuseen perustuvassa uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muussa jätehuollossa on noudatettava soveltuvin osin, mitä 4 §:ssä ja 6 §:n 2—11 kohdassa säädetään yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta, 9 §:ssä jätteen kuljettamisesta ja 15 §:ssä jätteen luovuttamisesta ja vastaanottajan velvollisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuottajan velvoitteista tuotteittain.

18 d §

Tuottajayhteisö ja tuottajien muu yhteistoiminta

Tuottaja voi huolehtia 18 c §:n mukaisista ja muista tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä johtuvista velvollisuuksistaan yhteistoiminnassa muiden tuottajien ja toimijoiden kanssa perustamalla oikeuskelpoisen yhteisön tai säätiön (*tuottajayhteisö*), liittymällä olemassa olevaan tuottajayhteisöön taikka sopimalla siitä olemassa olevan tuottajayhteisön kanssa. Mikäli tuottaja on liittynyt tuottajayhteisöön tai tehnyt sen kanssa sopimuksen, tuottajavastuu siirtyy tuottajalta tuottajayhteisölle, kun tuottajayhteisöä taikka liittymistä tai sopimusta koskeva ilmoitus on hyväksytty tai merkitty 50 c §:n mukaisesti tuottajatiedostoon.

Tuottajayhteisössä velvoitteet on jaettava tuottajien ja mahdollisten muiden toimijoiden

kesken tasapuolisesti toiminnan laatu ja laajuus huomiioon ottaen ja siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen. Tuottajayhteisön tulee ottaa osakkaakseen, jäsenekseen tai sopimussuhteeseen samoilla ehdoilla kuin sen piirissä jo oleva tuottaja sellainen uusi tuottaja, jolle markkinoiden vähäisyyden tai muun erityisen syyn vuoksi on taloudellisesti kohtuutonta yksin järjestää kattava uudelleenkäyttö, hyödyntäminen ja muu jätehuolto.

Valtioneuvosto voi päätöksellään velvoittaa tietyllä tuotealalla toimivat tuottajayhteisöt ja tuottajat yhteistoimintaan, jos se on tarpeen sellaisten rinnakkaisten uudelleenkäyttö- ja hyödyntämisjärjestelmien poistamiseksi tai muodostumisen estämiseksi, joista on ilmeistä haittaa järjestelmien yleiselle toimivuudelle tai tuotteiden viimeisen haltijan mahdollisuudelle saada toimitettua käytöstä poistettava tuote uudelleenkäyttöön, hyödynnettäväksi tai muuhun jätehuoltoon.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään tuottajayhteisöstä, koskee vastaavasti sellaista muuta usean tuottajan yhteistoimintajärjestelyä, joka huolehtii tuottajavastuuseen perustuvasta uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta ja jolla on kyseisten tuotteiden tai tuoteryhmän osalta merkittävä markkina-asema.

18 e §

Muiden toimijoiden velvollisuudet

Edellä 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden myyjän, välittäjän, käyttäjän, korjaajan, huoltajan tai muun tuotteen elinkaareen vaikuttavan toimijan taikka jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen kerääjän, purkajan, murskaajan tai muun sen jätehuoltoon osallistuvan ammattimaisen toimijan on omalta osaltaan toimittava siten, että tuottaja voi huolehtia tässä luvussa tai sen nojalla säädettyistä velvoitteista.

Tuotteen myyjä ja muu jakelija voidaan velvoittaa valtioneuvoston asetuksella ottamaan vastaan pakkauksen tai käytöstä poistetun tuotteen ostettaessa uusi käytöstä poistettava tuote vastaava tuote taikka silloin, kun se on perusteltua uudelleenkäytön tai jätehuollon järjestämiseksi. Myyjä ja jakelija

voivat sopia tämän velvollisuuden täyttämisestä kolmannen osapuolen kanssa.

Kunnan on toimittava siten, ettei tuottajan mahdollisuus huolehtia tässä luvussa tai sen nojalla säädettyistä velvoitteista vaarannu.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen muiden toimijoiden velvollisuuksista.

18 f §

Tuotteen viimeisen haltijan velvollisuudet ja oikeudet

Edellä 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden viimeisellä haltijalla on oikeus luovuttaa käytöstä poistettava tuote maksutta tuottajan järjestämään uudelleenkäyttö-, hyödyntämis- ja jätehuoltojärjestelmään siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Muulla kuin kotitalouksissa käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden viimeinen haltija voidaan valtioneuvoston asetuksella velvoittaa osallistumaan käytöstä poistettavien tuotteiden uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon kustannusten kattamiseen tai sopimaan siitä tuottajan kanssa.

18 g §

Eräitä tuoteryhmiä koskevat erityissäännökset

Mitä tässä laissa säädetään tuottajavastuuseen perustuvasta uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta sekä tuottajasta, koskee vastaavasti virvoitusjuomaverosta annetun lain (1474/1994) 4 §:ssä ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 7 §:ssä tarkoitettua vähittäismyyntipäällysten kierrätysjärjestelmää sekä mainituissa laeissa tarkoitettujen tuotteiden valmistajaa, pakkaajaa ja maahan tuojaa.

Sellaisen 18 b §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun ajoneuvon, jota voidaan pitää 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna jätteenä (*romuajoneuvo*), viimeisen haltijan on toimitettava romuajoneuvo tuottajavastuun mukaiseen järjestelmään kuuluvalla kerääjälle tai esikäsittelijälle. Ajoneuvon vii-

meiselle haltijalle on tällöin annettava asianmukainen romutustodistus romuajoneuvon lopulliseksi poistamiseksi Ajoneuvohallintokeskuksen ajoneuvoliikennerekisteristä. Rekisteristä poistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja siitä perittävästä maksusta liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajan tulee asettaa vakuus, kuten kierrätysvakuutus tai suljettu pankkitili, tai kuulua asianmukaiseen rahoitusjärjestelmään sen osoittamiseksi, että elokuun 13 päivän 2005 jälkeen markkinoille saatettavien kotitalouksissa käytettävien laitteiden tulevan jätetuollon rahoitus on turvattu.

18 h §

Tuottajavastuuta koskeva asetuksenantovaltuutus

Valtioneuvosto voi asetuksella säätää tarkemmin:

1) käytöstä poistettavien tuotteiden ja niistä muodostuvan jätteen uudelleenkäytölle, kierrätykselle ja hyödyntämiselle asetettavista määrällisistä tavoitteista ja velvoitteista sekä määrärajoista tavoitteiden saavuttamiselle ja velvoitteiden täyttämiseksi ja niin, että tavoitteet ja velvoitteet voivat olla materiaaleittain, tuotteittain tai tuoteryhmittäin eriytettyjä;

2) terveys- tai ympäristövaaran tai -haitan ehkäisemiseksi tarvittavista toimista;

3) tämän lain ja sen nojalla annettujen tuottajavastuuta koskevien säästöjen täytäntöönpanon valvonnan kannalta tarpeellisen tiedon antamisesta viranomaiselle tuotteista, niiden uudelleenkäytöstä, kierrätyksestä, hyödyntämisestä tai muusta jätetuollosta.

Valtioneuvosto voi asetuksella säätää pieniä taloudellisia toimijoita koskevista tarvittavista poikkeuksista.

Valtioneuvosto voi lisäksi asetuksella säätää Euroopan yhteisön tuottajavastuuta koskevien säästöjen täytäntöönpanemiseksi:

1) tuottajan velvollisuudesta merkitä tuote ja antaa tarvittavat tiedot ja ohjeet tuotteen purkamisesta ja sen osien hyödynnettävyydestä;

2) käytöstä poistettavien tuotteiden keräyksestä, merkitsemisestä, lajittelusta, varastoin-

nista, säilyttämisestä, kuljetuksesta, edelleen välittämisestä, uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä, käsittelystä tai muusta jätetuollosta ja näitä koskevista teknisistä vaatimuksista;

3) tuottajavastuuta koskevien sääntöjen soveltamisesta, jos tuotteet hankitaan ulkomailta tai viedään maasta sähköisellä tai muulla etäkaupalla;

Mitä 1—3 momentissa säädetään, koskee vastaavasti myös virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:ssä ja alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuja pantillisia kierrätysjärjestelmiä.

27 §

Jätteen haltijan kustannusvastuu

Jätteen haltija tai edellinen haltija vastaa jätteestä aiheutuvista kustannuksista, jollei tuottajavastuun osalta 3 a luvusta muuta johdu.

30 §

Kunnan jätemaksun määrääminen

Jätemaksun määräämisen yksityiskohtaiset perusteet sisältävän taksan hyväksyy kunta. Taksa tulee hyväksyä siten, että jätemaksu vastaa tarjottua palvelutasoa ja kannustaa jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä jätteen hyödyntämiseen. Jätemaksun määrää ja panee maksuun kunnan määräämä viranomaisena.

Jos taksan mukaista jätemaksua on pidettävä kohtuuttoman suurena tai pienenä, voidaan maksu määrätä taksasta poiketen tai maksu jättää perimättä ottaen huomioon erityisesti jätteen määrä, järjestetyn jätetuollon palvelutaso ja 11 §:ssä tarkoitettu jätteen omatoiminen hyödyntäminen.

36 §

Valtakunnalliset viranomaiset

Pirkanmaan ympäristökeskus valvoo valtakunnallisena viranomaisena tuottajia, tuottajayhteisöjä ja tuottajavastuuta koskevien tä-

män lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

49 §

Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon

Alueelliselle ympäristökeskukselle on tehtävä 70 §:ssä tarkoitettuun jätetiedostoon merkitsemistä varten ilmoitus:

1) jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta;

2) jätteen myyjänä tai välittäjänä toimimisesta, jos jäte on tarkoitettu hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi Suomen ulkopuolella.

50 b §

Ilmoitus tuottajatiedostoon

Edellä 18 b §:ssä tarkoitetun tuottajan on tehtävä Pirkanmaan ympäristökeskukselle ilmoitus tuottajatiedostoon merkitsemistä varten. Vastaavasti tuottajayhteisön on tehtävä ilmoitus tuottajatiedostoon hyväksymistä varten, jolloin sen piiriin kuuluvan tuottajan ei tarvitse erikseen tehdä ilmoitusta. Pirkanmaan ympäristökeskukselle on ilmoitettava myös oleellisista toiminnan muutoksista ja toiminnan lopettamisesta sekä tuottajayhteisön jäsenten ja sopimusosapuolten muutoksista.

Ilmoituksessa on oltava riittävät tiedot ja selvitykset tuottajasta ja toiminnasta sekä käytöstä poistettujen tuotteiden uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta, joiden perustella voidaan arvioida järjestelyjen asianmukaisuus. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajan on esitettävä selvitys 18 g §:n 3 momentissa tarkoitettua vakuudesta. Tuottajayhteisöjen ilmoituksessa on lisäksi esitettävä tarvittavat tiedot sopimuksista ja säännöistä, joiden perustella voidaan arvioida täyttääkö toiminta lain 18 d §:n 2 momenteissa säädetyt vaatimukset. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoituksen sisällöstä.

Tuottajatiedostoon merkitään myös ympäristöministeriön virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:n ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 7 §:n nojalla tekemät

päätökset vähittäismyyntipäällysten kierrätysjärjestelmän hyväksymisestä.

50 c §

Tuottajatiedostoon merkitseminen ja hyväksyminen

Pirkanmaan ympäristökeskus merkitsee tuottajan tuottajatiedostoon. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajaa ei voida merkitä tiedostoon ilman selvitystä 18 g §:n 3 momentissa tarkoitettua vakuudesta.

Tuottajayhteisö hyväksytään tuottajatiedostoon, jos ilmoitukseen liitettyjen selvitysten perusteella tai muutoin osoitetaan, että:

1) toimintaa hoidetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti;

2) tuotteiden ja niistä muodostuvien jätteiden uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muussa jätehuollossa otetaan huomioon tässä laissa tai sen nojalla säädetyt uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat tavoitteet ja muut velvoitteet;

3) tuottajayhteisö on toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävän vakavarainen asianmukaisten jätehuoltotoimenpiteiden varmistamiseksi taikka että se vaadittaessa asettaa riittävän vakuuden.

Tuottajayhteisön tuottajatiedostoon hyväksymistä koskevan ilmoituksen johdosta on tehtävä päätös. Tiedostoon merkitsemisen tai hyväksymisen yhteydessä ympäristökeskus voi asettaa tarpeellisia velvoitteita tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten asettamisen velvoitteiden täyttämiseksi ja toiminnan valvomiseksi.

52 §

Viranomaisten tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä, Suomen ympäristökeskuksella ja kunnalla on oikeus pyynnöstä saada jätteen haltijalta tai muulta jätehuoltoon järjestävältä taikka roskaantuneen alueen puhdistamisvelvolliselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa tai tehtävien hoitamista varten tarpeelliset tiedot. Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella on

myös oikeus pyynnöstä saada tuotannon harjoittajalta ja tuotteen valmistajalta tai maahantuojalta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset tiedot tuotannosta sekä siinä käytettävistä aineista ja valmistettavista tai maahan tuotavista tuotteista samoin kuin niistä syntyvistä jätteistä ja jätehuollosta. Pirkanmaan ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset tiedot tuotteiden valmistuksesta ja maahantuonnista, niiden uudelleenkäytöstä sekä jätteinä käytöstä poistettavien tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta.

57 §

Kiellot, rajoitukset ja muut määräykset

Jos tuottaja tai tuottajayhteisö ei ole järjestänyt tuottajavastuuseen perustuvaa uudelleenkäyttöä, hyödyntämistä ja muuta jätehuoltoa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla, Pirkanmaan ympäristökeskus voi velvoittaa saattamaan toiminnan lain mukaiseksi tai peruuttaa tuottajayhteisön tuottajatiedoston hyväksymistä koskevan päätöksensä.

60 §

Jäterikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) rikkoo 5 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa, 6 §:n 1 momentin 6 tai 8 kohdassa, 7 §:n 4 momentissa, 17 §:n 1 momentissa, 18, 18 h tai 19 §:ssä, 40 §:n 3 momentissa, 50 §:ssä, 57 tai 73 a §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai määräystä,

2) laiminlyö 7—9 §:ssä, 12 tai 14 §:ssä, 15 §:n 1 momentissa, 18 c—18 g §:ssä, 51 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, tai

3) toteuttaa jätteen kansainvälisen siirron jätteensiirtoasetuksen 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *jäterikkomuksesta* sakkoon.

Jäterikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 13 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä taikka laiminlyö 11 §:ssä, 20 §:n 1 tai 2 momentissa, 21, 49 tai 50 b §:ssä tarkoitettua velvollisuuden.

68 §

Jäteneuvonta

Jos jätehuolto on järjestetty 3 a luvussa tarkoitettuna tuottajavastuun mukaisesti, tuottajan, tuottajayhteisön ja muun taloudellisen toimijan on tarvittaessa yhteistoiminnassa kunnan kanssa huolehdittava tarpeellisista neuvonta-, tiedotus- ja valistustehtävistä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

70 §

Jäte- ja tuottajatiedostot

Valvontaviranomaisten on pidettävä jäte-tiedostoa ja tuottajatiedostoa niille tämän lain mukaan tehtävistä ilmoituksista sekä niiden perusteella tehdyistä päätöksistä.

71 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammatillisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle, ympäristöministeriölle, Suomen ympäristökeskukselle sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Lisäksi muutoin salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa tullivi-

ranomaisille jäteverolain (495/1996) sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:n ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 7 §:n toimeenpanoa varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

Tätä lakia sovelletaan 18 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin valtioneuvoston asetuksella säädettävistä ajankohdista lukien.

Jätelain nojalla annetut valtioneuvoston päätökset käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995), pakkauksista ja pakkausjätteestä (962/1997) sekä keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998), ovat voimassa siltä osin, kun ne eivät ole ristiriidassa tämän lain

kanssa, kunnes ne on korvattu tämän lain nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla.

Lain 18 b §:ssä tarkoitettujen tuottajien ja 18 d §:ssä tarkoitettujen tuottajayhteisöjen on tehtävä lain 50 b §:ssä edellytetty ilmoitus Pirkanmaan ympäristökeskukselle tuottajätiedostoon merkitsemistä tai hyväksymistä varten kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Määräajasta sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajien ja tuottajayhteisöjen osalta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jätelain 11 §:n 2 momentin nojalla myönetyt vapautukset järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymisestä ja jätelailloilla kumotun jätehuoltolain (673/1978) 14 §:n nojalla tehdyt päätökset kiinteistön jättämisestä järjestetyn jätteenkuljetuksen ulkopuolelle lakkaavat olemassa 1 päivästä tammikuuta 2006 lukien.

2.**Laki****ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä helmikuuta 1975 ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/1975) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Siirrettävän romuajoneuvon esikäsittelystä, hyödyntämisestä tai käsittelystä ja muusta jätehuollosta on voimassa, mitä jätelaissa (1072/1993) ja sen nojalla säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri Jan-Erik Enestam

1.

Laki**jätelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 18 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 605/1997,

muutetaan 6 §:n 1 kohta, 11 ja 27 §, 30 §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n otsikko, 49 §:n 1 momentti, 52 §:n 1 momentti, 60 §, 68 §:n 2 momentti, 70 ja 71 §,

sellaisina kuin niistä ovat 49 §:n 1 momentti, 60 ja 70 § laissa 91/2000, 52 §:n 1 momentti ja 68 §:n 2 momentti mainitussa laissa 605/1997 ja 71 § laissa 661/1999, sekä

lisätään 10 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 3 a luku, 36 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 63/1995, uusi 3 momentti, lakiin uusi 50 b ja 50 c § sekä 57 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 605/1997, uusi 3 momentti

seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset huolehtimisvelvollisuudet

Jätehuolto on järjestettävä siten, että

1) jätteen haltijan on huolehdittava jätehuollon järjestämisestä, jollei 18 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla toisin määrätä jätteen hyödyntämisen tai jätehuollon muun järjestämisen parantamiseksi taikka jätteesä aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi tai torjumiseksi;

Ehdotus

6 §

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset huolehtimisvelvollisuudet

Jätehuolto on järjestettävä siten, että

1) jätteen haltijan on huolehdittava jätehuollon järjestämisestä, jollei jäljempänä tässä luvussa tai 3 a luvussa toisin säädetä;

10 §

Järjestetty jätteenkuljetus

Järjestetty jätteenkuljetus on suunniteltava ja hoidettava siten, että se osaltaan toteuttaa 6 §:ssä säädettyjä yleisiä velvollisuuksia ja turvaa jätteen haltijoille riittävän

palvelutason. Jos jätteenkuljetusta ei ole järjestetty kiinteistökohtaisesti, kunnan on huolehdittava siitä, että keräyspaikat ovat kohtuullisesti saavutettavissa.

11 §

Liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen

Jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen.

Kunta voi kuitenkin päättää, että järjestettyyn jätteenkuljetukseen ei tarvitse liittyä, jos jätteen määrä on poikkeuksellisen vähäinen ja jos jätteen haltija järjestää itse jätehuollon.

18 §

Valtioneuvoston yleiset säännökset jätehuollon järjestämistä koskevien säännösten täytäntöönpanosta

Valtioneuvosto voi antaa tämän luvun säännösten täytäntöön panemiseksi yleisiä säännöksiä:

5) tuotteen valmistajan, maahantuojan, markkinoille luovuttajan, välittäjän, myyjän, luovuttajan, pakkaajan tai käyttäjän taikka näiden muodostaman oikeustoimikelpoisen yhteisön (tuottajayhteisö) velvollisuudesta joko osittain tai kokonaan huolehtia jätehuollon järjestämisestä tai vastata siitä aiheutuvista kustannuksista samoin kuin jätteen tuottajan, kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan oikeudesta tai velvollisuudesta toimittaa jäte näin järjestettyyn jätehuoltoon tai osallistua siihen muuten; sekä

11 §

Liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen

Jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen. *Jätteen haltijan on toimitettava jätteet järjestettyyn jätteenkuljetuksen piirissä olevaan jäteastiaan tai keräyspaikkaan lukuun ottamatta niitä jätteitä, jotka jätteen haltija tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja asianomaisten kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti hyödyntää tai käsittelee itse.* (kumotaan)

18 §

Valtioneuvoston yleiset säännökset jätehuollon järjestämistä koskevien säännösten täytäntöönpanosta

Valtioneuvosto voi antaa tämän luvun säännösten täytäntöön panemiseksi yleisiä säännöksiä:

(kumotaan)

3 a luku

Tuottajavastuu

18 a §

Tuottajavastuun tavoitteet

Tuottajavastuulla tarkoitetaan 18 b §:ssä tarkoitettun tuottajan velvollisuutta huolehtia markkinoille luovuttamiensa tuotteiden ja niistä syntyvän jätteen uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämisestä sekä tästä aiheutuvista kustannuksista.

Tuottajavastuun tavoitteena on:

- 1) tehostaa tuotteiden uudelleenkäyttöä;*
- 2) tehostaa jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen tai sen osan uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon järjestämistä;*
- 3) vähentää kaatopaikoille sijoitettavan jätteen määrää ja haitallisuutta sekä jätteistä aiheutuvaa vaaraa tai haittaa.*

18 b §

Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Tuottajavastuu koskee seuraavia tuotteita ja tuottajia:

- 1) moottorikäyttöisen ja muun ajoneuvon tai laitteen renkaita, joiden osalta tuottajana pidetään renkaiden tai renkailla varustettujen ajoneuvojen tai laitteiden ammattimaista valmistajaa tai maahantuoja taikka renkaiden pinnoittajaa;*
- 2) sanomalehtiä, aikakauslehtiä, toimistopapereita ja muita niihin rinnastettavia paperituotteita, joiden osalta tuottajana pidetään painopaperin ja muiden paperituotteiden valmistukseen käytettävän paperin ammattimaista valmistajaa ja maahantuoja;*
- 3) pakkauksia, joiden osalta tuottajana pidetään ammattimaista tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja;*
- 4) henkilöautoja, pakettiautoja ja niihin rinnastettavia muita ajoneuvoja, joiden osalta tuottajana pidetään ajoneuvon valmistajaa tai ammattimaista maahantuoja;*

maahantuojaan rinnastetaan ammattimainen välittäjä, joka toimittaa maahan ajoneuvoja kotimaisen käyttäjän nimissä;

5) sähkö- ja elektroniikkalaitteita, joiden osalta tuottajana pidetään sähkö-, ja elektroniikkalaitteen valmistajaa ja maahantuojaa sekä sellaista myyjää, joka myy laitteita omalla tuotemerkillään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitä 1 momentissa tarkoitetut tuotteet ovat.

18 c §

Tuottajan vastuu uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muusta jätehuollossa

Tuottaja on velvollinen edistämään 18 b §:ssä tarkoitetun tuotteen uudelleenkäyttöä sekä järjestämään jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen tai sen osan uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon sekä vastaamaan siitä aiheutuvista kustannuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että pakkauksia koskeva tuottajavastuu on osittainen, jos säädetyt uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat vaatimukset ja tavoitteet voidaan muutoinkin saavuttaa.

Tuottajan velvollisuus voi koskea tuottajan itse markkinoille luovuttamia tuotteita tai markkinoille luovutettujen tuotteiden määrään tai markkinaosuuteen nähden kohtuulliseksi katsottavaa osuutta kaikista niistä vastaavista markkinoille luovutetuista tuotteista riippumatta tuotteiden markkinoille luovuttamisen ajankohdasta.

Tuottajan on huolehdittava siitä, että 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden viimeisellä haltijalla on koko maassa kohtuullinen mahdollisuus luovuttaa käytöstä poistettava tuote uudelleenkäyttöön, hyödynnettäväksi tai muuhun jätehuoltoon.

Tuottajavastuuseen perustuvassa uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muussa jätehuollossa on noudatettava soveltuvin osin, mitä 4 §:ssä ja 6 §:n 2—11 kohdassa säädetään yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta, 9 §:ssä jätteen kuljettamisesta ja 15 §:ssä jätteen luovuttamisesta ja vastaanottajan velvollisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään

tarkemmin tuottajan velvoitteista tuotteittain.

18 d §

Tuottajayhteisö ja tuottajien muu yhteistoiminta

Tuottaja voi huolehtia 18 c §:n mukaisista ja muista tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä johtuvista velvollisuuksistaan yhteistoiminnassa muiden tuottajien ja toimijoiden kanssa perustamalla oikeustoimikelpoisen yhteisön tai säätiön (tuottajayhteisö), liittymällä olemassa olevaan tuottajayhteisöön taikka sopimalla siitä olemassa olevan tuottajayhteisön kanssa. Mikäli tuottaja on liittynyt tuottajayhteisöön tai tehnyt sen kanssa sopimuksen, tuottajavastuu siirtyy tuottajalta tuottajayhteisölle, kun tuottajayhteisöä taikka liittymistä tai sopimusta koskeva ilmoitus on hyväksytty tai merkitty 50 c §:n mukaisesti tuottajatiedostoon.

Tuottajayhteisössä velvoitteet on jaettava tuottajien ja mahdollisten muiden toimijoiden kesken tasapuolisesti toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ja siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen. Tuottajayhteisön tulee ottaa jäsenekseen tai sopimussuhteeseen samoilla ehtoilla kuin sen piirissä jo oleva tuottaja sellainen uusi tuottaja, jolle markkinoiden vähäisyyden tai muun erityisen syyn vuoksi on taloudellisesti kohtuutonta yksin järjestää kattava uudelleenkäyttö, hyödyntäminen ja muu jätehuolto.

Valtioneuvosto voi päätöksellään velvoittaa tietyllä tuotealalla toimivat tuottajayhteisöt ja tuottajat yhteistoimintaan, jos se on tarpeen sellaisten rinnakkaisten uudelleenkäyttö- ja hyödyntämisjärjestelmien poistamiseksi tai muodostumisen estämiseksi, joista on ilmeistä haittaa järjestelmien yleiselle toimivuudelle tai tuotteiden viimeisen haltijan mahdollisuudelle saada toimittua käytöstä poistettava tuote uudelleenkäyttöön, hyödynnettäväksi tai muuhun jätehuoltoon..

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään tuottajayhteisöstä, koskee vastaavasti sellaista muuta usean tuottajan yhteistoimintajärjes-

telyä, joka huolehtii tuottajavastuuseen perustuvasta uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta ja jolla on kyseisten tuotteiden tai tuoteryhmän osalta merkittävä markkina-asema..

18 e §

Muiden toimijoiden velvollisuudet

Edellä 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden myyjän, välittäjän, käyttäjän, korjaajan, huoltajan tai muun tuotteen elinkaareen vaikuttavan toimijan taikka jätteenä käytöstä poistettavan tuotteen kerääjän, purkajan, murskaajan tai muun sen jätehuoltoon osallistuvan ammattimaisen toimijan on omalta osaltaan toimittava siten, että tuottaja voi huolehtia tässä luvussa tai sen nojalla säädettyistä velvoitteista.

Tuotteen myyjä ja muu jakelija voidaan velvoittaa valtioneuvoston asetuksella otamaan vastaan pakkauksen tai käytöstä poistetun tuotteen ostettaessa uusi käytöstä poistettavaa tuotetta vastaava tuote taikka silloin, kun se on perusteltua uudelleenkäytön tai jätehuollon järjestämiseksi. Myyjä ja jakelija voivat sopia tämän velvollisuuden täyttämistä kolmannen osapuolen kanssa.

Kunnan on toimittava siten, ettei tuottajan mahdollisuudet huolehtia tässä luvussa tai sen nojalla säädettyistä velvoitteista vaarannu.

Valtioneuvoston asetuksella. säädetään tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen muiden toimijoiden velvollisuuksista.

18 f §

Tuotteen viimeisen haltijan velvollisuudet ja oikeudet

Edellä 18 b §:ssä tarkoitettujen tuotteiden viimeisellä haltijalla on oikeus luovuttaa käytöstä poistettava tuote maksutta tuottajan järjestämään uudelleenkäyttö-, hyödyntämis- ja jätehuoltojärjestelmään siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Muulla kuin kotitalouksissa käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden viimeinen haltija voidaan valtioneuvoston asetuksella

velvoittaa osallistumaan käytöstä poistettavien tuotteiden uudelleenkäytön, hyödyntämisen ja muun jätehuollon kustannusten kattamiseen tai sopimaan siitä tuottajan kanssa.

18 g §

Eräitä tuoteryhmiä koskevat erityissäännökset

Mitä tässä laissa säädetään tuottajavastuuseen perustuvasta uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta sekä tuottajasta, koskee vastaavasti virvoitusjuomaverosta annetun lain (1474/1994) 4 §:ssä ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 7 §:ssä tarkoitettua vähittäismyyntipäällysten kierrätysjärjestelmää sekä mainituissa laeissa tarkoitettujen tuotteiden valmistajaa, pakkaajaa ja maahantuojaa.

Sellaisen ajoneuvon, jota voidaan pitää 3. §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna jätteenä (romuajoneuvon), viimeisen haltijan on toimitettava romuajoneuvo tuottajavastuun mukaiseen järjestelmään kuuluvalle kerääjälle tai esikäsittelijälle. Ajoneuvon viimeiselle haltijalle on tällöin annettava asianmukainen romutustodistus romutustodistus romuajoneuvon lopulliseksi poistamiseksi Ajoneuvohallintokeskuksen ajoneuvoliikennerekisteristä. Rekisteristä poistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja siitä perittävästä maksusta liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajan tulee asettaa vakuus, kuten kierrätysvakuutus tai suljettu pankkitili, tai kuulua asianmukaiseen rahoitusjärjestelmään sen osoittamiseksi, että elokuun 13 päivän 2005 jälkeen markkinoille saatettavien kotitalouksissa käytettävien laitteiden tulevan jätehuollon rahoitus on turvattu.

18 h §

Tuottajavastuuta koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvosto voi asetuksella säätää tarkemmin:

1) käytöstä poistettavien tuotteiden ja niistä muodostuvan jätteen uudelleenkäytölle, kierrätykselle ja hyödyntämiselle asetettavista määrällisistä tavoitteista ja velvoitteista sekä määrärajoista tavoitteiden saavuttamiselle ja velvoitteiden täyttämiseksi ja niin, että tavoitteet ja velvoitteet voivat olla materiaaleittain, tuotteittain tai tuoteryhmittäin eriytettyjä;

2) terveys- tai ympäristövaaran tai -haitan ehkäisemiseksi tarvittavista toimituksista;

3) tämän lain ja sen nojalla annettujen tuottajavastuuta koskevien säästöjen täytäntöönpanon valvonnan kannalta tarpeellisen tiedon antamisesta viranomaiselle tuotteista, niiden uudelleenkäytöstä, kierrätyksestä, hyödyntämisestä tai muusta jätehuollosta.

Valtioneuvosto voi asetuksella myös säätää pieniä taloudellisia toimijoita koskevista tarvittavista poikkeuksista.

Valtioneuvosto voi lisäksi asetuksella säätää Euroopan yhteisön tuottajavastuuta koskevien säästöjen täytäntöönpanemiseksi:

1) tuottajan velvollisuudesta merkitä tuote ja antaa tarvittavat tiedot ja ohjeet tuotteen purkamisesta ja sen osien hyödynnettävyydestä;

2) käytöstä poistettavien tuotteiden keräyksestä, merkitsemisestä, lajittelusta, varastoinnista, säilyttämisestä, kuljetuksesta, edelleen välittämisestä, uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä, käsittelystä tai muusta jätehuollosta ja näitä koskevista teknisistä vaatimuksista;

3) tuottajavastuuta koskevien sääntöjen soveltamisesta, jos tuotteet hankitaan ulkomailta tai viedään maasta sähköisellä tai muulla etäkaupalla;

Mitä 1—3momentissa säädetään, koskee vastaavasti myös virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:ssä ja alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuja pantillisia kierrätysjärjestelmiä.

27 §

Jätteen haltijan kustannusvastuu

Jätteen haltija tai edellinen haltija vastaa jätteestä aiheutuvista kustannuksista, jollei

27 §

Jätteen haltijan kustannusvastuu

Jätteen haltija tai edellinen haltija vastaa jätteestä aiheutuvista kustannuksista, jollei

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla toisin määrätä.

tuottajavastuu osalta 3 a luvusta muuta johdu.

30 §

30 §

*Kunnan jätemaksun määrääminen**Kunnan jätemaksun määrääminen*

Jätemaksun määräämisen yksityiskohtaiset perusteet sisältävän taksan hyväksyy kunta. Taksa tulee hyväksyä siten, että jätemaksu kannustaa jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä jätteen hyödyntämiseen.

Jätemaksun määräämisen yksityiskohtaiset perusteet sisältävän taksan hyväksyy kunta. Taksa tulee hyväksyä siten, että jätemaksu *vastaa tarjottua palvelutasoa ja kannustaa jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä jätteen hyödyntämiseen. Jätemaksun määrää ja panee maksuun kunnan määräämä viranomainen.*

Jos taksan mukaista jätemaksua on pidettävä kohtuuttoman suurena tai pienenä, voidaan maksu määrätä taksasta poiketen.

Jos taksan mukaista jätemaksua on pidettävä kohtuuttoman suurena tai pienenä, voidaan maksu määrätä taksasta poiketen *tai maksu jättää perimättä ottaen huomioon erityisesti jätteen määrä, järjestetyn jätehuollon palvelutaso ja 11 §:ssä tarkoitettu jätteen omatoiminen hyödyntäminen.*

36 §

36 §

*Keskushallinnon viranomaiset**Valtakunnalliset viranomaiset*

Pirkanmaan ympäristökeskus valvoo valtakunnallisena viranomaisena tuottajia, tuottajayhteisöjä ja tuottajavastuuta koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

49 §

49 §

*Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon**Toiminnan ilmoittaminen jätetiedostoon*

Alueelliselle ympäristökeskukselle on tehtävä 70 §:ssä tarkoitettuun jätetiedostoon merkitsemistä varten ilmoitus:

Alueelliselle ympäristökeskukselle on tehtävä 70 §:ssä tarkoitettuun jätetiedostoon merkitsemistä varten ilmoitus.

1) jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta;

1) jätteen ammattimaisesta keräämisestä ja kuljettamisesta;

2) jätteen myyjänä tai välittäjänä toimimisesta, jos jäte on tarkoitettu hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi Suomen ulkopuolella,

2) jätteen myyjänä tai välittäjänä toimimisesta, jos jäte on tarkoitettu hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi Suomen ulkopuolella.

3) *tuottajayhteisöstä.*

50 b §

Ilmoitus tuottajatiedostoon

Edellä 18 b §:ssä tarkoitetun tuottajan on tehtävä Pirkanmaan ympäristökeskukselle ilmoitus tuottajatiedostoon merkitsemistä varten. Vastaavasti tuottajayhteisön on tehtävä ilmoitus tuottajatiedostoon hyväksymistä varten, jolloin sen piiriin kuuluvan tuottajan ei tarvitse erikseen tehdä ilmoitusta. Pirkanmaan ympäristökeskukselle on ilmoitettava myös oleellisista toiminnan muutoksista ja toiminnan lopettamisesta sekä tuottajayhteisön jäsenten ja sopimusosapuolten muutoksista.

Ilmoituksessa on oltava riittävät tiedot ja selvitykset tuottajasta ja toiminnasta sekä käytöstä poistettujen tuotteiden uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta, joiden perustella voidaan arvioida järjestelyjen asianmukaisuus. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajan on esitettävä selvitys 18 g §:n 3 momentissa tarkoitettusta vakuudesta. Tuottajayhteisöjen ilmoituksessa on lisäksi esitettävä tarvittavat tiedot sopimuksista ja säännöistä, joiden perustella voidaan arvioida täyttääkö toiminta lain 18 d §:n 2 momenteissa säädetyt vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoituksen sisällöstä.

Tuottajatiedostoon merkitään myös ympäristöministeriön virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:n ja alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 7 §:n nojalla tekemät päätökset vähittäismyyntipäällysten kierrätysjärjestelmän hyväksymistä.

50 c §

Tuottajatiedostoon merkitseminen ja hyväksyminen

Pirkanmaan ympäristökeskus merkitsee tuottajan tuottajatiedostoon. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajaa ei voida merkitä tiedostoon ilman selvitystä 18 g §:n 3 momentissa tarkoitettusta vakuudesta.

Tuottajayhteisö hyväksyy tuottajatiedostoon, jos ilmoitukseen liitettyjen selvitysten perusteella tai muutoin osoitetaan, että:

1) toimintaa hoidetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti;

2) tuotteiden ja niistä muodostuvien jätteen uudelleenkäytössä, hyödyntämisessä ja muussa jätehuollossa otetaan huomioon tässä laissa tai sen nojalla säädetyt uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat tavoitteet ja muut velvoitteet;

3) tuottajayhteisö on toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävän vakava-rainen asianmukaisten jätehuoltotoimenpiteiden varmistamiseksi taikka että se vaa-dittaessa asettaa riittävän vakuuden.

Tuottajayhteisön tuottajatiedostoon hyväksymistä koskevan ilmoituksen johdosta on tehtävä päätös. Tiedostoon merkitsemisen tai hyväksymisen yhteydessä ympäristökeskus voi asettaa tarpeellisia velvoitteita tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten asettamien velvoitteiden täyttämiseksi ja toiminnan valvomiseksi.

52 §

Viranomaisten tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä, Suomen ympäristökeskuksella ja kunnalla on oikeus pyynnöstä saada jätteen haltijalta tai muulta jätehuoltoa järjestävältä taikka roskaantuneen alueen puhdistamisvelvolliselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa tai tehtävien hoitamista varten tarpeelliset tiedot. Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella on myös oikeus pyynnöstä saada tuotannon harjoittajalta ja tuotteen valmistajalta tai maahantuojalta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset tiedot tuotannosta sekä siinä käytettävistä aineista ja valmistettavista tai maahan tuotavista tuotteista samoin kuin niistä syntyvistä jätteistä ja jätehuollosta

52 §

Viranomaisten tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä, Suomen ympäristökeskuksella ja kunnalla on oikeus pyynnöstä saada jätteen haltijalta tai muulta jätehuoltoa järjestävältä taikka roskaantuneen alueen puhdistamisvelvolliselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa tai tehtävien hoitamista varten tarpeelliset tiedot. Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella on myös oikeus pyynnöstä saada tuotannon harjoittajalta ja tuotteen valmistajalta tai maahantuojalta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset tiedot tuotannosta sekä siinä käytettävistä aineista ja valmistettavista tai maahan tuotavista tuotteista samoin kuin niistä syntyvistä jätteistä ja jätehuollosta. Pirkanmaan ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset tiedot tuotteiden valmistuksesta ja maahantuonnista, niiden uudel-

leenkäytöstä sekä jätteinä käytöstä poistettavien tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytöstä, hyödyntämisestä ja muusta jätehuollosta.

57 §

Kiellot, rajoitukset ja muut määräykset

Jos tuottaja tai tuottajayhteisö ei ole järjestänyt tuottajavastuuseen perustuvaa uudelleenkäyttöä, hyödyntämistä ja muuta jätehuoltoa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla, Pirkanmaan ympäristökeskus voi antaa määräyksiä toiminnan saattamisesta lain mukaiseksi tai peruuttaa tuottajayhteisön tuottajatiedostoon hyväksymistä koskevan päätöksensä.

60 §

Jäterikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) rikkoo 5 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa, 6 §:n 1 momentin 6 tai 8 kohdassa, 7 §:n 4 momentissa, 17 §:n 1 momentissa, 18 tai 19 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 40 §:n 3 momentissa, 50 §:ssä, 55 §:n 2 tai 3 momentissa, 57 tai 73 a §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai määräystä,

2) laiminlyö 7—9 §:ssä, 12 tai 14 §:ssä, 15 §:n 1 momentissa, 22 §:n 2 tai 3 momentissa, 51 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, tai

3) toteuttaa jätteen kansainvälisen siirron jätteesiirtoasetuksen 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *jäterikkomuksesta* sakkoon.

Jäterikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 13 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä taikka laiminlyö 11 §:n 1 momentissa, 20 §:n 1 tai 2 momentissa, 21 tai 49 §:ssä tarkoitettua velvollisuuden.

60 §

Jäterikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) rikkoo 5 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa, 6 §:n 1 momentin 6 tai 8 kohdassa, 7 §:n 4 momentissa, 17 §:n 1 momentissa, 18, 18 h tai 19 §:ssä, 40 §:n 3 momentissa, 50 §:ssä, 57 tai 73 a §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai määräystä,

2) laiminlyö 7—9 §:ssä, 12 tai 14 §:ssä, 15 §:n 1 momentissa, 18 c—18 g §:ssä, 51 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, tai

3) toteuttaa jätteen kansainvälisen siirron jätteesiirtoasetuksen 26 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *jäterikkomuksesta* sakkoon.

Jäterikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 13 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä taikka laiminlyö 11 §:ssä, 20 §:n 1 tai 2 momentissa, 21, 49 tai 50 b §:ssä tarkoitettua velvollisuuden.

68 §

Jäteneuvonta

Jos jätehuolto 18 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla säädetään tuotteen valmistajan, maahantuojan, markkinoille luovuttajan, välittäjän, myyjän, luovuttajan, pakkaajan tai käyttäjän taikka tuottajayhteisön velvollisuudeksi, myös näiden ja tarpeen mukaan muunkin jätehuoltovelvollisen on tarvittaessa yhteistoiminnassa kunnan kanssa huolehdittava valtioneuvoston päätöksen täytäntöön panemiseksi tarpeellisista neuvonta-, tiedotus- ja valistustehtävistä sen mukaan kuin valtioneuvosto päätöksellään säättää.

70 §

Jätetiedosto

Valvontaviranomaisten on pidettävä tiedostoa (jätetiedosto) niille tämän lain mukaan tehtävistä ilmoituksista sekä niiden perusteella tehdyistä päätöksistä.

71 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle, ympäristöministeriölle, Suomen ympäristökeskuskelle sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi

Jos jätehuolto on järjestetty 3 a luvussa tarkoitetun tuottajavastuun mukaisesti, tuottajan, tuottajayhteisön ja muun taloudellisen toimijan on tarvittaessa yhteistoiminnassa kunnan kanssa huolehdittava tarpeellisista neuvonta-, tiedotus- ja valistustehtävistä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

70 §

Jäte- ja tuottajatiedostot

Valvontaviranomaisten on pidettävä jätetiedostoa ja tuottajatiedostoa niille tämän lain mukaan tehtävistä ilmoituksista sekä niiden perusteella tehdyistä päätöksistä.

71 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle, ympäristöministeriölle, Suomen ympäristökeskuskelle sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Lisäksi muutoin salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa tulliviranomaisille jäteverolain (495/1996) sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain 4 §:n ja alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 7 §:n toimeenpanoa varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

Tätä lakia sovelletaan 18 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin valtioneuvoston asetuksella säädettävistä ajankohdista lukien.

Jätelain nojalla annetut valtioneuvoston päätökset käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä (1246/1995), pakkauksista ja pakkausjätteestä (962/1997) sekä keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä (883/1998), ovat voimassa siltä osin, kun ne eivät ole ristiriidassa tämän lain kanssa, kunnes ne on korvattu tämän lain nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla.

Lain 18 b §:ssä tarkoitettujen tuottajien ja 18 d §:ssä tarkoitettujen tuottajayhteisöjen on tehtävä lain 50 b §:ssä edellytetty ilmoitus Pirkanmaan ympäristökeskukselle tuottajatiedostoon merkitsemistä tai hyväksymistä varten kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Määräajasta sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajien ja tuottajayhteisöjen osalta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jätelain 11 §:n 2 momentin nojalla myönnetyt vapautukset järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymisestä ja jätelailta kumotun jätehuoltolain (673/1978) 14 §:n nojalla tehdyt päätökset kiinteistön jättämisestä järjestetyn jätteenkuljetuksen ulkopuolelle lakkaavat olemasta voimassa 1 päivästä tammikuuta 2006 lukien.

2.

Laki**ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä helmikuuta 1975 ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/1975) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Siirrettävän romuajoneuvon hajoittamisesta tai muulla tavalla hävittämisestä huolehtii kunta.

Ehdotus

4 §

Siirrettävän romuajoneuvon *esikäsittelystä, hyödyntämisestä tai käsittelystä ja muusta jätehuollosta on voimassa, mitä jätelais-
sa (1072/1993) ja sen nojalla säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Valtioneuvoston asetus

romuajoneuvoista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ympäristöministeriön esittelystä, säädetään 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) sekä 4 päivänä joulukuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 52 §:n nojalla:

1 §

Tarkoitus

Tämän asetuksen tarkoituksena on edistää ajoneuvoista peräisin olevien jätteiden määrän ja niistä aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemistä, romuajoneuvojen hyödyntämistä ja romuajoneuvoista peräisin olevien osien uudelleenkäyttöä sekä parantaa romuajoneuvojen varastoinnin ja jätehuollon ympäristönsuojelua.

2 §

Sovellettamisala

Tätä asetusta sovelletaan ajoneuvoihin sekä romuajoneuvoihin, niiden osiin ja niistä peräisin olevia aineisiin.

Kolmipyöräisiin ajoneuvoihin sovelletaan ainoastaan tämän asetuksen 7, 8, 10, 11, 12, ja 13 §:ää.

Erytisajoneuvoihin ei sovelleta tämän asetuksen 6 §:ää.

Jos tuottaja valmistaa ja tuo maahan vain sellaisia ajoneuvoja, jotka ovat ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetun asetuksen (1295/1992) 104 §:n 1 momentissa tarkoitettua direktiivin (70/156/ETY) 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja piensarjoja, ajoneuvoihin ei sovelleta tämän asetuksen 14 §:ää.

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *ajoneuvolla* ajoneuvolain (1090/2002)

10 §:ssä tarkoitettua M₁ ja N₁-luokkaan kuuluvaa ajoneuvoa ja kolmipyöräisellä ajoneuvolla sen 11 §:ssä tarkoitettua L_{2e}-luokan ajoneuvoa ja 13 §:ssä tarkoitettua L_{6e}-luokan ajoneuvoa sekä vastaavaan aiemmin voimassa olleiden säännösten mukaiseen luokkaan kuuluvaa ajoneuvoa ja erityisajoneuvolla edellä mainitun lain 21 §:ssä tarkoitettua sairaautoa, 22 §:ssä tarkoitettua matkailuautoa, 23 §:ssä tarkoitettua ruumisautoa ja autojen ja perävaunujen rakenteesta ja varusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (1248/2002) 14 §:ssä tarkoitettua panssaroitua ajoneuvoa;

2) *romuajoneuvolla* ajoneuvoa, jota on jätelain 3 §:n 1 momentin mukaan pidettävä jätteenä;

3) *tuottajalla* ajoneuvon valmistajaa tai ammattimaista maahantuoja; maahantuojaan rinnastetaan ammattimainen välittäjä, joka toimittaa maahan ajoneuvoja kotimaisen käyttäjän nimissä;

4) *taloudellisella toimijalla* ajoneuvon ja sen osien tai materiaalien tuottajaa ja jakelijaa, ajoneuvon ammattimaista korjaajaa ja liikennevakuutustoimintaa harjoittavaa yhteisöä sekä romuajoneuvon kerääjää, purkajaa, murskaajaa ja muuta käsittelyyn osallistuvaa toimijaa;

5) *ehkäisemisellä* toimia, joiden tarkoituksena on vähentää romuajoneuvojen ja niiden sisältämien aineiden määrää ja haitallisuutta ympäristölle;

6) *esikäsitellyllä* vaarallisten aineiden poistamista romuajoneuvosta sekä romuajoneuvon purkamista, murskaamista ja muita toimia, joiden tarkoituksena on uudelleenkäytön, kierrätyksen tai muun hyödyntämisen tehostaminen tai helpottaminen.

7) *uudelleenkäytöllä* romuajoneuvon osan käyttämistä samaan tehtävään kuin se on alunperin tarkoitettu;

8) *kierrätyksellä* romuajoneuvon tai sen osan käyttöä raaka-aineena joko alkuperäiseen tai muuhun tarkoitukseen, lukuun ottamatta energiasisällön hyödyntämistä;

9) *hyödyntämisellä* soveltuvin osin jäteasetuksen (1390/1993) liitteessä 5 tarkoitettua toimintaa, jonka tarkoituksena on ottaa talteen ja käyttöön romuajoneuvon sisältämä aine tai energia.

10) *käsittelyllä* soveltuvin osin jäteasetuksen liitteessä 6 tarkoitettua toimintaa, jonka tarkoituksena on romuajoneuvon tai sen osan vaarattomaksi tekeminen tai lopullinen sijoittaminen;

11) *murskaamalla* laitteistoa, jota käytetään romuajoneuvon murskaamiseen ja sen sisältämien aineiden erotteluun;

12) *vaarallisella aineella* kemikaaliasetuksessa (675/1993) tarkoitettua vaarallista ainetta.

Mitä tässä asetuksessa säädetään tuottajasta, koskee vastaavasti jätelain 18 d §:ssä tarkoitettua tuottajayhteisöä, jolle tuottajat ovat siirtäneet tuottajan vastuunsa.

4 §

Tuottajavastuu

Tuottajan on huolehdittava romuajoneuvon keräyksen järjestämisestä. Tuottajan on huolehdittava keräämiensä romuajoneuvojen esikäsittelyn sekä romuajoneuvoista peräisin olevien osien ja aineiden uudelleenkäytön, kierrätyksen ja muun hyödyntämisen sekä käsittelyn järjestämisestä. Romuajoneuvot on kerättävä valtakunnallisesti kattavasti ja alueellisesti riittävän tasapuolisesti.

Tuottaja vastaa järjestämänsä romuajoneuvojen jätetuollon kustannuksista siitä alkaen, kun ajoneuvon viimeinen omistaja tai haltija on luovuttanut sen kerääjälle tai esikäsittelijälle. Vastuu ei koske muualla kuin Suomessa rekisteröityjä ajoneuvoja.

Tuottajan vastuu 1 momentin mukaisista toimista ja 2 momentin mukaisista kustannuksista koskee vuosittain vastaavaa osuutta syntyvistä romuajoneuvoista kuin tuottajan

osuus on kaikkien tuottajien markkinoille luovuttamista ajoneuvoista.

5 §

Muiden toimijoiden velvollisuudet

Ajoneuvojen ammattimaisen korjaajan on huolehdittava, siltä osin kuin on teknisesti mahdollista, ajoneuvojen korjaustoiminnassa syntyvien käytöstä poistettujen osien keräämisestä.

Maahantuodun romuajoneuvon ja sen osien jätetuollon järjestämisestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaa jätelain 3 §:ssä tarkoitettu jätteen haltija.

6 §

Tavoitteet uudelleenkäytölle, kierrätykselle ja hyödyntämiselle

Tuottajan on huolehdittava siitä, että

1) 1 päivään tammikuuta 2006 mennessä romuajoneuvoista käytetään uudelleen tai hyödynnetään yhteensä vähintään 85 prosenttia sekä käytetään uudelleen tai kierrätetään yhteensä vähintään 80 prosenttia vuodessa,

2) 1 päivään tammikuuta 2015 mennessä romuajoneuvoista käytetään uudelleen tai hyödynnetään yhteensä vähintään 95 prosenttia sekä käytetään uudelleen tai kierrätetään yhteensä vähintään 85 prosenttia vuodessa.

Prosenttiarvot lasketaan ajoneuvojen keskimääräisestä painosta.

7 §

Velvollisuus toimittaa ajoneuvo romutettavaksi

Romuajoneuvon omistajan on huolehdittava siitä, että romuajoneuvo toimitetaan kohdullisen ajan kuluessa 8 §:n 1 momentissa tarkoitettulle hyväksytylle esikäsittelijälle tai vastaanottajalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus koskee vastaavasti kuntaa silloin, kun tässä asetuksessa tarkoitettu romuajoneuvo on siirtynyt kunnan omistukseen ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/1975) 8 §:n nojalla.

8 §

Romuajoneuvon vastaanotto

Romuajoneuvon saa ottaa vastaan vain esikäsittelijä ja sellainen vastaanottaja, joka on sopinut esikäsittelijän kanssa romuajoneuvon toimittamisesta esikäsittelypaikkaan. Esikäsittelyä ja varastointia varten on oltava ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu ympäristölupa ja keräämistöiminnan on oltava merkitty jätelain 49 a §:n mukaisesti jätetiedostoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua esikäsittelijän tai vastaanottajan on varmistuttava siitä, että romuajoneuvon toimittajalla on oikeus luovuttaa romuajoneuvo.

Suomessa rekisteröidyn romuajoneuvon vastaanottamisesta omistajalta ei saa periä maksua.

Jos romuajoneuvossa ei ole ajoneuvon oleellisia osia, kuten moottoria tai koria tahi ajoneuvossa vaadittua katalysaattoria, taikka jos romuajoneuvo sisältää siihen kuulumattomia esineitä tai siihen kuulumatonta ainetta, romuajoneuvon vastaanottajalla on oikeus periä romuajoneuvon luovuttajalta kohtuulliseksi katsottava korvaus, joka kattaa mainituista puutteista aiheutuvan arvonalennuksen sekä esineistä ja aineista aiheutuvat lisäkustannukset. Korvausta ei kuitenkaan saa periä kunnalta 7 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

9 §

Romutustodistus

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua romuajoneuvon vastaanottajan tai esikäsittelijän on annettava maksutta romuajoneuvon luovuttajalle romutustodistus sekä toimitettava välittömästi tieto ajoneuvon vastaanottamisesta Ajoneuvohallintokeskuksen ylläpitämään ajoneuvorekisteriin ajoneuvon poistamiseksi rekisteristä siten, kuin ajoneuvon rekisteröinnistä annetussa asetuksessa (1598/1995) säädetään.

Romutustodistuksessa on oltava seuraavat tiedot:

1) todistuksen antaneen laitoksen tai yri-

tyksen nimi, osoite ja nimikirjoitusnäyte sekä rekisteri- tai tunnusnumero,

2) romutustodistuksen antaneelle laitokselle tai yritykselle myönnettävistä luvista vastaavan toimivaltaisen viranomaisen nimi ja osoite,

3) jos todistuksen antaa tuottaja, myyjä tai kerääjä valtuutetun käsittelylaitoksen puolesta, todistuksen antavan laitoksen tai yrityksen nimi ja osoite sekä rekisteri- tai tunnusnumero,

4) romutustodistuksen antopäivä,

5) ajoneuvon kansallisuustunnus ja rekisterinumero (liitteenä rekisteröintitodistus tai todistuksen antaneen laitoksen tai yrityksen lausunto siitä, että rekisteröintitodistus on tuhottu).

6) ajoneuvon luokka, merkki ja malli,

7) ajoneuvon tunnusnumero (korin numero),

8) ajoneuvon haltijan tai omistajan nimi, osoite, kansallisuus ja nimikirjoitusnäyte.

Ajoneuvohallintokeskuksen on hyväksyttävä vastaavat tiedot sisältävä, muussa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa kuin Suomessa annettu romutustodistus.

10 §

Esikäsittelyn, hyödyntämisen, käsittelyn ja uudelleenkäytön järjestäminen

Kerätyt romuajoneuvot on mahdollisimman pian siirrettävä hyväksytyyn esikäsittelypaikkaan.

Romuajoneuvon osat ja aineet on ensisijaisesti käytettävä uudelleen tai kierrätettävä. Jos uudelleenkäyttö tai kierrätys ei ole mahdollista, osat ja aineet on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä muulla tavoin.

11 §

Varastointi- ja esikäsittelypaikkoja koskevat vähimmäisvaatimukset

Romuajoneuvojen varastointipaikassa, väliaikainen varastointi mukaan lukien, on oltava vähintään:

1) asianmukainen nestetiiviiksi pinnoitettu alue, joka on varustettu nestevuotojen kerä-

ysjärjestelmällä sekä öljyjen ja rasvojen erottimilla;

2) ympäristönsuojelusäännösten mukainen jäte- ja valumavesien käsittelylaitteisto.

Esikäsittelypaikassa on oltava vähintään:

1) asianmukainen nestetiiviiksi pinnoitettu alue, joka on varustettu nestevuotojen keräysjärjestelmällä sekä öljyn ja rasvan erottimilla;

2) asianmukainen purettujen varaosien varasto ja nestetiivis öljyisten varaosien varasto;

3) asianmukaiset säilytysastiat akuille, öljynsuodattimille ja PCB:tä tai PCT:tä sisältäville kondensaattoreille; akkuhappo voidaan neutraloida esikäsittelypaikassa tai muualla

4) asianmukaiset romuajoneuvojen nesteiden varastosäiliöt, kuten polttoaineen, moottoriöljyn, vaihteistoöljyn, voimansiirtolaitteiden öljyn, hydraulioöljyn, jäähdytysnesteiden, jäätymisenestoaineen, jarrunesteen, akkuhapon, ilmastointijärjestelmän nesteiden sekä kaikkien muiden romuajoneuvon nesteiden varastosäiliöt;

5) asianmukainen käytettyjen renkaiden varasto, jossa palovaara ja liian suuren varaston kertyminen ehkäistään;

6) ympäristönsuojelusäännösten mukainen jäte- ja valumavesien käsittelylaitteisto.

12 §

Esikäsittelyä koskevat vähimmäisvaatimukset

Esikäsittelyssä on:

1) poistettava akku ja nesteytettyä kaasua sisältävät polttoainesäiliöt;

2) poistettava tai tehtävä muutoin vaaratomaksi räjähdysvaaralliset osat, kuten ilmatyyny;

3) poistettava polttoaineen, moottoriöljy, vaihteistoöljy, voimansiirtolaitteiden öljy, hydrauliiikkaöljy, jäähdytysnesteet, jäätymisenestoaine, jarrunesteet, ilmastointijärjestelmän nesteet tai mikä tahansa muu romuajoneuvon sisältyvä neste ja kerättävä ja varastoitava ne erikseen, jos niitä ei tarvita asianaisten osien uudelleenkäyttöön;

4) poistettava siinä määrin kuin on mahdollista, kaikki ne osat, joiden tiedetään sisältävän elohopeaa.

Esikäsittelyssä on kierrätyksen edistämiseksi poistettava:

1) katalysaattorit;

2) kuparia, alumiinia ja magnesiumia sisältävät metalliosat, jos näitä metalleja ei erotella murskauksessa;

3) renkaat ja isot muoviosat, esimerkiksi puskurit, kojelauta, nestesäiliöt, jos näitä materiaaleja ei eroteta murskaamisessa siten, että ne voidaan tehokkaasti kierrättää materiaaleina;

4) lasi.

Esikäsittelyssä erotetut nesteitä sisältävät osat, hyödynnettävät osat ja varaosat on varastoitava välttämättä niiden vaurioitumista.

13 §

Varastointi ja esikäsittely

Romuajoneuvo on esikäsittelyssä purettava tai haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi on huolehdittava muulla vastaavalla tavalla. Romuajoneuvossa olevat osat ja aineet, jotka on merkitty tai ovat muutoin tunnistettavissa ajoneuvojen suunnittelusta ja valmistamisesta sekä eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (572/2003) 5 §:n 2 momentin mukaisesti, on poistettava. Romuajoneuvossa olevat vaaralliset aineet ja osat on poistettava ja lajiteltava siten, etteivät ne pilaa romuautojen murskauksessa syntyvää jäätettä. 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen esikäsittelytoimien toteutettavuus mahdollisimman pian.

Uudelleenkäyttöön soveltuvat romuajoneuvon osat on poistettava ja purkamistuotteet varastoitava siten, että romuajoneuvon osat voidaan käyttää uudelleen, kierrättää tai muutoin hyödyntää.

Romuajoneuvojen varastointia ja esikäsittelyä koskevaan lupaan on sisällytettävä määräykset 11 ja 12 §:n sekä tämän pykälän 1—2 momentin velvoitteiden huomioonottamiseksi.

14 §

Seurantatiedot

Tuottajan on annettava tässä asetuksessa

säädettyjen tavoitteiden täytäntöönpanon valvomiseksi tarvittavat tiedot Pirkanmaan ympäristökeskukselle vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.

15 §

Tiedottaminen ja neuvonta

Tuottajien on tarpeen mukaan yhteistyössä muiden taloudellisten toimijoiden kanssa huolehdittava tämän asetuksen täytäntöönpanoa koskevasta tiedottamisesta ja neuvonnasta. Tiedottaminen ja neuvonta on suunnattava erityisesti ajoneuvon käyttäjille ja taloudellisille toimijoille.

Tiedotuksessa ja neuvonnassa on huolehdittava erityisesti siitä, että kaikki ajoneuvojen käyttäjät ja omistajat saavat tiedot romuajoneuvojen vastaanottoaikoista sekä romutodistuksesta ja siihen liittyvästä menettelystä poistaa romuajoneuvo rekisteristä.

Ajoneuvoista on lisäksi julkaistava ajoneuvon ostajan saatavilla olevat uuden ajoneuvon markkinoinnissa käytävään myyninedistämisaineistoon sisällytettävät seuraavat tiedot:

1) ajoneuvojen ja niiden osien suunnittelusta niiden uudelleenkäytettävyyden, kierrätettävyyden ja muun hyödynnettävyyden kannalta;

2) romuajoneuvojen ympäristönsuojelun kannalta asianmukaisesta esikäsittelystä, erityisesti kaikkien nesteiden poistamisesta ja purkamisesta;

3) romuajoneuvojen ja niiden osien uudelleenkäyttö-, kierrätys- ja hyödyntämistapojen kehittämistä ja optimoinnista,

4) hyödyntämisessä ja kierrätyksessä tahtuneesta kehityksestä käsiteltävien jätteen vähentämiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi.

16 §

Kertomuksen laadinta

Pirkanmaan ympäristökeskuksen on määräjain laadittava Euroopan yhteisöjen komissiolle kertomus tämän asetuksen ja romuajoneuvosta annetun direktiivin (2000/53/EY) täytäntöönpanosta Suomessa

17 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.